

924 P 11741:2
ACTA REG. SCIENT. UNIVERSITATIS HUNG.

BUDAPESTINENSIS

ANNI MDCCCC—MDCCCCI.

FASCICULUS I.

I—II.

BESZÉDEK,

MELYEK

A BUDAPESTI KIR. MAGY. TUDOMÁNY-EGYETEM

MDCCCC—MDCCCCI. TANÉVI

RECTORA ÉS TANÁCSÁNAK BEIKTATÁSAKOR

1900. SZEPTEMBER 16-ÁN TARTATTAK.

III.

TANÉV-MEGNYITÓ BESZÉD.

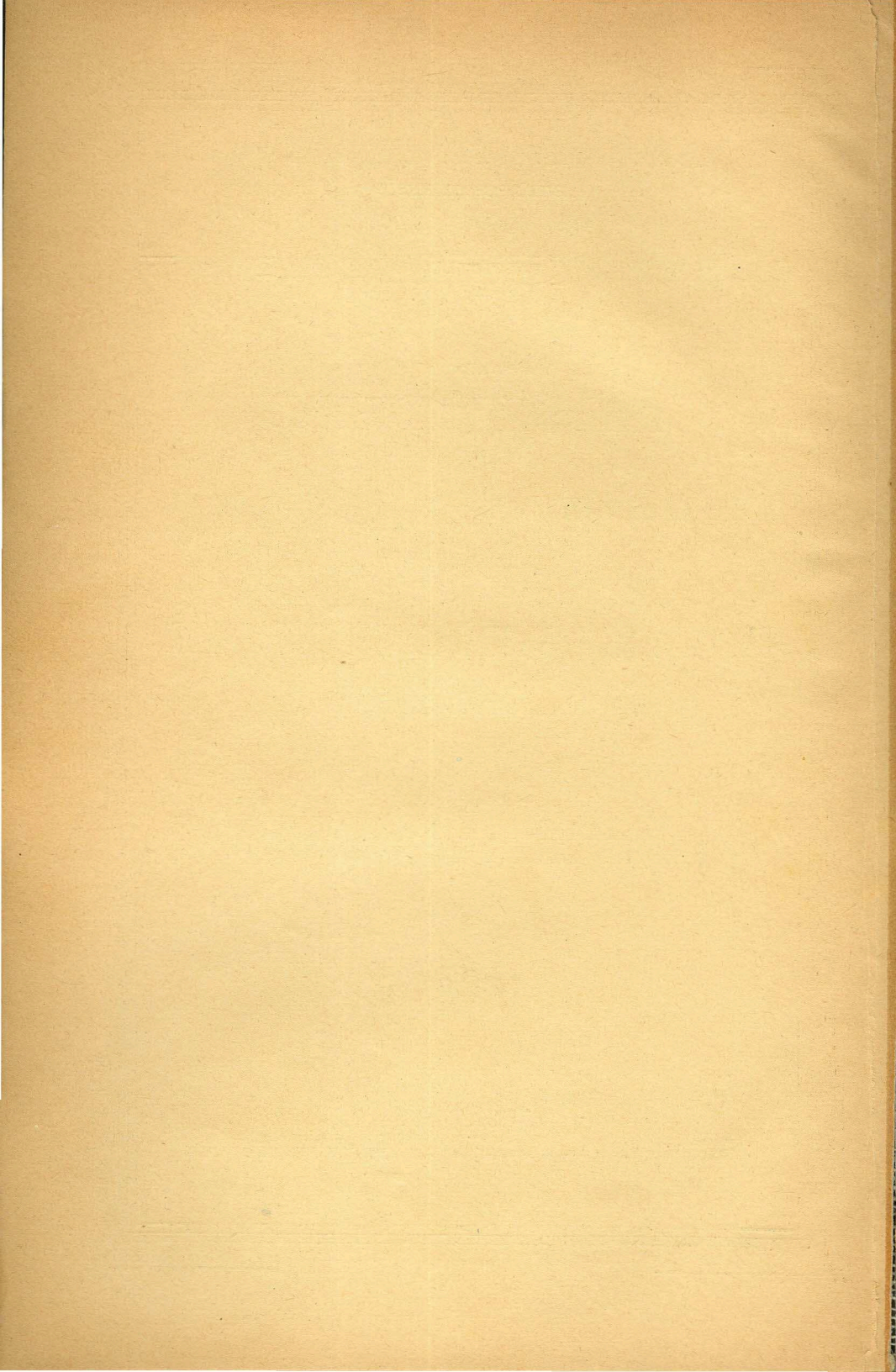

BUDAPEST,

NYOMATOTT A MAGYAR KIR. TUD.-EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN

1900.

ACTA REG. SCIENT. UNIVERSITATIS HUNG.

BUDAPESTINENSIS.

ANNI MDCCCC—MDCCCCL.

— FASCICULUS I. —

I—II.

BESZÉDEK,

MELYEK

A BUDAPESTI KIR. MAGY. TUDOMÁNY-EGYETEM

MDCCCC—MDCCCCL TANÉVI

RECTORA ÉS TANÁCSÁNAK BEIKTATÁSAKOR

1900. SZEPTEMBER 16-ÁN TARTATTAK.

III.

TANÉV-MEGNYITÓ BESZÉD.

BUDAPEST,

NYOMATOTT A MAGYAR KIR. TUD.-EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN

1900.

BESZÉD

1900

A BUDAPESTI KÖNYVTÁR ÉS MUSEUM ÉRTESÍTŐJE

1900. ÉVI KÖNYVTÁRI ÉRTESÍTŐ

RECTORA ET VICE-RECTORA

1900. ÉVI KÖNYVTÁRI ÉRTESÍTŐ

BUDAPESTI
KÖNYVTÁR
EGYETEM

BUDAPEST

NYOMDÁRI ÉS KÖNYVTÁRI KÖZVETLEN

1900

AZ EGYETEM TÖRTÉNETE

MDCCCXCIX—MDCCCC-BAN.

BESZÉD,

MELYLYEL

PONORI THEWREWK EMIL,

BÖLCSESZETDOCTOR, A CLASSICA-PHILOLOGIA NYILVÁNOS RENDES TANÁRA, A CLASSICA-PHILOLOGIAI SEMINARIUM ÉS A GÖRÖG PHILOLOGIAI MUZEUM IGAZGATÓJA, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA RENDES TAGJA, CLASSICA-PHILOLOGIAI BIZOTTSÁGÁNAK ELŐADÓJA, NYELYTUDOMÁNYI, IRODALOMTÖRTÉNETI, HADTUDOMÁNYI ÉS SZÓTÁRI BIZOTTSÁGÁNAK RENDES TAGJA, A BUDAPESTI PHILOLOGIAI TÁRSASÁGNAK HUSZONHATODIK IZBEN ELNÖKE, A KISFALUDY-TÁRSASÁGNAK, A FLÓRENCZI SOCIETA ITALIANA PER LA DIFUSIONE E L'INCORAGGIAMENTO DEI STUDI CLASSICI-NAK, AZ ANGOLORSZÁGI „GYPSY-LORE SOCIETY“-NEK RENDES, A BERLINER GESELLSCHAFT FÜR DAS STUDIUM DER NEUEREN SPRACHEN LEVELEZŐ TAGJA, AZ ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETNEK S A BAJAI ÖNKÉPZŐ-KÖRNEK TISZTELETBELI TAGJA, A BUDAPESTI EGYETEMI BÖLCSESZETHALLGATÓK SEGÍTŐ-EGYESÜLETÉNEK DÍSZTAGJA, A MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁGNAK, A MAGYAR KIR. TEÉMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULATNAK, A MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁGNAK, A MAGYAR ZENEMŰVELŐ-TÁRSASÁGNAK, A MŰBARÁTOK KÖRÉNEK RENDES TAGJA, ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁRVIZSGÁLÓ-BIZOTTSÁGNAK TAGJA, A KÖZÉPISKOLAI TANÁRKÉPZŐ-INTÉZETNEK TANÁRA ÉS TANÁCSTAGJA, A BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KARNAK KÉT IZBEN VOLT DECÁNJA ÉS PRODECÁNJA, A TUDOMÁNYEGYETEM E. I. RECTOR-MAGNIFICUSA,

A K. MAGYAR T.-EGYETEM RECTORI MÉLTÓSÁGÁRÓL

LELEPETT

1900. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 16-ÁN.

Tisztelt egyetemi közgyűlés!

1887-ben divott utoljára az a szokás egyetemünkön, hogy a lelépő rector mindjárt az iskolaév első napján, szeptember 1. mondotta beszámoló beszédét s iktatta be utódját; az iskolaév ünnepélyes megnyitása azonban később, ez alkalommal szeptember 11. történt.

Abban az iskolaévben az egyetemi tanács javaslata folytán, melyet a vallás- és közoktatásügyi minisztérium jóváhagyott, az a változás állott be, hogy a beszámolás, beiktatás és megnyitás a szeptember 15-ikét követő vasárnapon, egy és ugyanazon ünnepi közgyűlésen történik. A lelépő rector ez alkalommal nem fárasztja többé a közgyűlés figyelmét a lefolyt év történetére vonatkozó részletes és számbeli adatok felsorolásával, hanem azokat egyszerűen nyomtatásban mellékelte beszédéhez.

Ma rajtam a sor ily búcsubeszédet mondanom. Rectorságom ideje letelt: a díszes helyet utoljára foglalom el. Utolsó teendőm a magamra vonatkozó jelentésemet röviden megtenni s utódomat s az új senatust a tisztelt közgyűlés színe előtt ünnepélyesen beiktatni.

Hogy milyen rectora volt valaki az egyetemnek azt csakis akkor lehet igazán eldönteni, ha előbb megállapítjuk, hogy a Rector Magnificusnak mi voltakép a teendője. E kérdés igen fontos: mert attól függ, hogy e fényes állásra mennyi kötelesség s mennyi felelősség háramlík.

Elődeim közül többen törekedtek erre válaszolni, de éppen a különböző válaszok bizonyítják, hogy a dolog maig sincs kellően meghatározva. Már pedig csak a pontosan kiszabott kötelességeknek lehet pontosan megfelelni.

Az egyik felfogás szerint a rectoráság méltósággal járó hivatal, a másik szerint hivatallal járó méltóság. Ehhez képest elődeim vagy az egyikre, vagy a másikra fektették a fősúlyt. Ehhez képest ki terhesnek, ki meg éppen könnyűnek találta e tisztséget.

Van olyan definitiója is a rectori kötelességeknek, mely a szó szoros értelmében közigazgatási szakembert követel.

A rector feje ugyan az egyetemi közigazgatásnak, de nem egyúttal szakembere. A szakismeret a segédhivataloknak a dolga. Administratív kötelességét a rector csak úgy teljesítheti kifogástalanul, ha a segédhivatalok élén qualificált tisztviselők állnak, kiknek szakovatottságukban és útbaigazításukban feltétlenül megbízhatik.

Az új rector ugyanis mint laikus lép hivatalába, még pedig oly időben, mikor legtöbb dolog van. Jó sokáig nem is ér reá az egyetemnek mint szerves egésznek összes intézeteit, összes bajait s összes érdekeit minden részenkint behatóan tanulmányozni, mint azt egyik elődöm, inaugurális beszédében, követeli. Így állván a dolog, a rectort sok esetben nem a

hozzaértés, hanem a hivatali mechanismus correctnessébe vetett bizalom vezérli.

Ha tehát az egyetem administratiója jó, az nem annyira a rectornak, mint inkább az egyetemi hivataloknak az érdeme. Ha hibák esnek, azokat voltaképp nem a rectornak, hanem azoknak kell felróni, kiknek kötelességük az ügyek elintézésében a rectornak kezére járni s őt kellőképp útbaigazítani.

Egyetemünknek 265 évre terjedő életében én voltam 143-ik rectora. 121-ik éve, hogy e méltóságot választás útján töltik be, de csak 1860 óta áll fenn az a rend, hogy a rectort egy évre választják. Azelőtt megtörtént, hogy valaki több évig, vagy több ízben viselte ezt a méltóságot. Az 1849/50-ik tanév elejétől az 1859/60-ik tanév végéig, tehát 11 álló esztendeig VIROZSIL ANTAL volt e tisztséggel megbízva.

A közigazgatás szempontjából igazuk van azon elődeimnek, kik több éves rectorságot tartanak kívánatosnak. Csak hosszabb idejű hivataloskodás neveli a hivatalbeli szakembert.

Úgyde éppen ez a megállapítás, hogy a rector-ság csak egy évig tartson, bizonyítja legjobban, hogy a rectori méltóság kitüntetés akar lenni, még pedig olyan kitüntetés, mely nemcsak a megválasztottnak, hanem magának az egyetemnek is szól; olyan, melyben minden kar váltakozva részesül; olyan, mely különböző szaktudományok celebritásait juttatja az egyetem legmagasabb polczára.

Ezt a mostani berendezést elődeim közül többen szóvá tették s feltétlenül helyeselték.

SCHULEK VILMOS beszámoló beszédében azt mondja, hogy a több éves rector az ügymentet javítaná, de a tudományos szabad szellemet egyoldalúan befolyá-

solná, tehát meg is rontaná. Az utóbbi lévén a magasabb feladat, az álljon előtérben, habár az administratio így nehézkesebb.

Egyetemünknek egy másik kitünősége, FODOR JÓZSEF, igen helyesen így nyilatkozik:

„Egy évi rectoráság .... a hivatalviselés eme rövidsége tanúsítja legjobban, hogy a rector nem az administratio czéljára van: hogy a rectortól pár hónapos activ működés alatt nem várhatunk fontos tetteket, jelentős reformokat az egyetem életében.“

„A rectoráság symbolum inkább; jelképe a tudományok és tanárok egyenlőségének s egyszersmind feladataik és állásuk magasztosságának és fényének. Ily értelemben fontosabb és értékesebb az egyetemek eme régi institutiója, a rectoráság, mintha az adminisztráló hivatal volna. Az egyetemi közigazgatás tere a facultasokban, a dékánok kezeiben fekszik.“

A rector jelképező és repraesentáló szerepével jár, hogy solennis alkalmakkor beszédeket köteles mondani.

E kötelességnek megfelelően beszédeimben arra törekedtem, hogy nemcsak alkalmoszerűek, hanem új-tárgyúak is legyenek. Arra törekedtem, hogy egyetemünk megirandó történetének mintegy külön fejezetei gyanánt szolgáljanak, jobban mondva, hogy a történetíró munkáját könnyítsem, a mennyiben sok kutatástól megkímélem, a további teendőkre nézve útbaigazítom, s olyan dolgokat is közlök, melyek mindeddig még nem voltak írásba foglalva. Mindez sok fáradságba került, de ezt a fáradságot nemcsak a tárgy fontossága kívánta, de megkívánta az a hála is, melylyel az egyetemnek ritka kitüntetésemért tartozom.

Okt. 1. mondott inauguralis beszédemben a nyelv-

tudománynak és philológiának egyetemünkön való történetét ismertettem.

Itt volt alkalmam kimutatni, hogy RÉVAI MIKLÓS úgy járt egyetemünkön, mint Michel-Angelo az Ember tragédiájában. Nem mint mester, hanem mint mesterember, nem mint alkotó művész, hanem mint egyszerű munkás volt kénytelen az eléje szabott teendőnek megfelelni.

Itt volt alkalmam hangsúlyozni azt, hogy HORVÁT ISTVÁN, jóllehet nyelvészkedése valóságos csapás volt, mindamellett maradandó szolgálatot tett a hazának. A régi perzsákat, görögöket, italiaikat sehogy sem ikerült neki magyarokká tenni, de sikerült a magyart tenni magyarrá.

Itt volt alkalmam HALDER KONRÁD emlékét megújítani s annak a hálának kifejezést adni, a mivel hazai tudományosságunk egyenesen neki tartozik.

Május 13-kán, egyetemünk újjáalakításának CXX. évfordulóján mondott beszédemben egyetemünk külső történetét rajzoltam, a mint az e 265 év óta fennálló főiskolának nagyszombati, budai és pesti, régi meg új helyiségeiben, historikus jelvényeiben és ereklýeiben, rendes és rendkívüli ünnepeiben visszatükröződik

Sok mindenféle kutatás vált itt szükségessé. Ereklýeinket rendbe szedtem, megvizsgáltam és meghatároztam. Nevezetesen historiai arczképeinkről kiderítettem, melyik kit ábrázol.

Az egyetemünk királyi voltát jelző MÁRIA TERÉZIA korabeli királyi jelvényeket, a koronát, kormány-pálczát és országalmáját, s az ugyanabból a korból való két díszasztalt és széket renováltattam s régi rendeltetésének visszaadtam.

Az 1817-ik évből való zászlót, mely alatt az 1848-ik évi ifjúság a márcziusi napokban összesereglett, melyet már nagyon rossz karban vettem át, szintén helyreállítottam s ma itt diszeleg szemben velünk, az ifjúság karzatán.

A rector megbecsülte. Becsülje meg, valamint 48-ban úgy jelenben is, jövőben is collegialis és hazafias egyetértésben az egész, egységes egyetemi ifjúság!

A MÁRIA TERÉZIA-féle újjáalakítás ünnepével keletkezett szertartásokat, melyek a Bach-korszak alatt szüneteltek, PAULER TIVADAR rectorása alatt megint életbe léptek, de azóta, hogy régi aulánkat le kellett bontani s idegen helyiségekben voltunk kénytelenek ünnepi közgyűléseinket tartani, majdnem feledésbe mentek, ezen régiségszentelte szokásokat új aulánk felavatásakor megint megújítottam.

A pedellusok régi ruháját új herold-ruhával váltottam fel. Mintázásában arra törekedtem, hogy igazán egyetemi díszöltözet legyen, hogy az egyetem alapítójára és átalakítójára emlékeztessen, hogy a rectori pedellust a kari pedellusoktól, a kari pedellusokat pedig karok szerint egymástól megkülönböztesse.

Ezúttal említem, hogy a sub auspiciis Regis promotio díszének emelésére oly rendezést állapítottam meg, mely jövőre szintén, normativum gyanánt fog szolgálni.

Két terjedelmes beszédemen kívül több rövid beszédet is kellett mondanom, több emlék- és üdvözlő sorokat is írnom.

Még föl sem voltam rectornak avatva, mikor elődömnek a tavalyi szünidőben történt gyászos halála után máris fungálnom kellett. Én vezettem a sena-

tust a dicsőült tudós requiemjére s eme nyomtatásban megjelent búcsusorokat szenteltem emlékének:

A tudomány hatalom, de a föld törvénye hatalmasb:
A mi virul, hervad; mulnia kell, a mi él.
Testedet, azt a halál el tudja emészteni végkép:
Lelkedet, érdemedet el nem enyészti soha.

Szeptember 30-án temettük MESSI ANTAL-t, az olasz nyelv és irodalom nyilvános rendkívüli tanárát. Koporsójának beszentalése után ezt a rövid beszédet intéztem a gyászoló gyülekezethez:

Engedjék meg, hogy mint a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem rectora az egyetem nevében még egy pár búcsu-szót mondjak e koporsónál, mielőtt az örök nyugalom helyére kísérjük.

MESSI ANTAL-ban az egyetemi tanári testület legrégibb tagját vesztette. 1825-ben Ragusában született, tanulmányait Pisában és Spalatóban végezte; hazánkba 1848-ban került, mikor a magyar kormány tolmácsnak alkalmazta; egyetemünkön 1857 óta, 42 álló esztendeig működött, mint az olasz nyelv és irodalom docense, tanára.

Finom műveltségű, szerény ember volt. Nemcsak tanítványai, hanem tanártársai is mind őszintén tisztelték és szerették.

Ki valamikor Petrarccal, Dantéval ismertetett meg bennünket, most arra a sötét útra tért, melyről nincs többé visszatérés, és ily néma módon magyarázza meg nekünk a *lasciate ogni speranza* megdőbbentő érzelmét.

Úgyde a hit, a szeretet még a sírra is reményt ültet. Nem lehet az gonosz, mert Isten munkája: ott is elszórt csontjainkat Isten kezei takarják.

Isten veled, szeretett kartársunk! Isten veled, drága mesterünk!

Február 2-ikán temettük SCHWARCZ GYULÁT, az ókori történet rendes tanárát. Temetése impozáns manifestatioja volt annak a tiszteletnek és nagyra-becsülésnek, melyet a dicsőült tudós az egyetemen belül és kívül egyaránt vallott. Koporsóját beszentelése után az előkelő gyülekezet a halottas házból új központi épületünk előcsarnokába kísérte, hol én a Tudomány-Egyetem, a M. T. Akadémia s a Budapesti Philologiai Társaság nevében, LÁNCZY GYULA pedig a Bölcsészettudományi Kár nevében búcsuztattuk a dicső halottat.

A legelső beszéd, mely ezen új épületben elhangzott, így szólt:

Engedje meg a mélyen tisztelt gyászoló közönség, hogy mint a Budapesti Kir. Magyar Tudomány-egyetem rectora, mint a M. T. Akadémia képviselője, mint a Budapesti Philologiai Társaság elnöke, e hármas minőségben egy pár búcsusztót szóljak a néma koporsó előtt.

Az élet nyughatatlan ösztöne ráveszi az embert, hogy a föld gyomrából is kincset bányászszon: a halál parancsa viszont arra kényszerít bennünket, hogy még legdrágább kincseinket is előbb-utóbb a földbe temessük.

Az Egyetemnek, az Akadémiának, a Philologiai Társaságnak egy ilyen drága kincsét kísérjük ma a sírhoz, a magyar tudományosságnak egy kiváló díszétől búcsuzunk ma örökre.

Már mint tanuló feltűnt lángeszével az iskolában, s mihelyt egyetemi tanulmányait befejezte, a magyar, francia, angol, sőt görög nyelven írt dolgozataival

a tudomány ítélőszéke elé lépett, még a külföld figyelmét is rögtön magára fordította.

Azóta folyton dolgozott, folyton haladt s a tudománynak oly magaslatára emelkedett, hogy LANGE V. H. a Berlinben néhány évvel ezelőtt megjelent Essay-gyűjteményében SCHWARCZ GYULÁT a „Geistige Grössen der Gegenwart“ közé sorozza, s hogy abban a szakban, melyet SCHWARCZ GYULA új adatokkal, új felfogással, új ítéllettel módosított és gyarapított, még annak is számot kell vetni ő vele s ő tőle kell tanulnia, ki nem az ő irányát követi.

Halhatatlan érdemeinek tüzetesebb ismertetését és méltatását a bölcsészettudományi kar szaktudós szónokára bízom. Én a búcsu legérzékenyebb pillanatában csak vesztességünk nagyságát hirdetem, s hazai tudományosságunk nevében Q. Metellusnak Scipio Aemilianusra vonatkozó szavait így módosítva alkalmazom a megdicsőültre:

Ite celebratae exsequiae! Numquam maioris historiographi funus videbitis.

Isten veled, dicső kartársunk! Isten veled, felejtethetlen barátunk!

A krakkói egyetem újjáalakításának 500 éves jubileumán, mely világra szóló ünnepre a krakkói egyetemi tanács személyesen is eljött bennünket meghívni, a mi senatusunk határozott kívánsága folytán nekem jutott a szerencse egyetemünket képviselni.

Ez alkalommal több kartársam segítségével, nevezetesen BÉKEFI REMIG historicusunk pontos adatainak felhasználásával oly üdvözlő iratot sikerült szerkesztenem, mely a többi egyetem ünnepi levelei közül mind alakjával, mind tartalmával kiválik.

Ezt az epistula gratulatoriát a krakkói egyetem templomában tartott senatusi ülésen latin beszéddel nyújtottam át, gróf TARNOVSKY Rector Magnificus ő Excellentiájának, kifejezván abbeli örömet, hogy nekem jutott a szerencse a budapesti egyetemet a Jagello-egyetem magasztos ünnepén képviselhetni s abbeli óhajtasomat, hogy ezen üdvözlő irat örök bizonyságaul szolgáljon annak az igazi rokonszenvnek és testvéries érzésnek, melylyel a nemes lengyel nemzet iránt mindenkor viseltettünk. Beszédemet eme szavakkal fejeztem be, még pedig lengyelül:

Valamikor 13 várost adtunk zálogba Lengyelországnak, de azokat megint visszakaptuk. Most a magyarok szívét hozom nektek. Tartsátok meg örökre!

A selmeczbányai honvéd-szoborünnepét idő rövidsége miatt csak a távolból üdvözölhettem. Sürgönyöm így szólt: Fogadja Selmecz-Bélabánya sz. kir. városa a mai szoborünnep alkalmából őszinte szerencsekívánataimat. Áldja meg az isteni Gondviselés szellemi és anyagi jóléttel azt a derék közönséget, mely bányáiból nemes érczet, szívéből honfierényt szolgáltat a hazának.

Nemcsak a rectori állás, hanem szívem ösztöne is parancsolta, hogy az ifjúsággal pater familias-ként érintkezzem, s valahányszor kedves kéréssel elélem járultak, azt készségesen teljesítsem.

Így történt, hogy az Egyetemi Kör fényes estélyét én nyitottam meg ünnepi beszéddel, hogy az Egyetemi Lapok számára jeligét, a Mensa Academica díszkönyvébe előszót, a Magyar Diákélet és Diák-egyesületek című kiadványba emléksorokat irtam.

Résztvettünk a magunk rendes és rendkívüli öröm- és gyászünnepein kívül mindazon solennitások-

ban, melyek országos voltaknál, jelentőségüknél és fényüknél fogva az egyetem képviselőjét megkivánták s melyekre bennünket különös meghívással megtiszteltek.

Minthogy az eddigi rectori beszédekből sehogy sem derül ki, milyen alkalmak kívánják a Rector Magnificus ünnepi megjelenését, mely forumok szokták az egyetemet e tekintetben kitüntetni s képviseltetését kikérni, a tavalyi esetekkel saját egyetemi ünnepeink sorozatával együtt a következő chronologiai sorrendben van szerencsém felsorolni:

1899 szeptember 11. Requiem a budavári Mátyás-templomban felejthetetlen királynénk, Erzsébet ő Felségére.

Szept. 16. A kir. József-műegyetem megnyitó ünnepe.

Szept. 24. A m. kir. állatorvosi főiskola felavatása és megnyitása.

Szept. 30. Messi Antal egyetemi nyilv. rendkívüli tanár temetése.

Október 1. Egyetemünk Veni Sanctéja, az új rector és senatus beiktatása s az iskolai év ünnepies megnyitása.

Okt. 2. PATTERSON ARTHUR, nyilv. rendkívüli tanár temetése.

Okt. 4. Király Ő Felsége nevenapja. Te Deum a budavári Mátyás-templomban.

Okt. 8. Az országos gyümölcs- és virágkiállítás ünnepies megnyitása.

Okt. 15. Az angyalföldi Karmelita-templom felszentelése király Ő Felsége jelenlétében.

Okt. 26. Királyi ebéd a budai várpalotában.

November 9. A bölcsészethallgatók segélyegyesületének bankettje.

Nov. 19. Az országos nőképző-egylet gyászünnepe dicsőült Erzsébet királynénk emlékére.

Nov. 20. A tudomány-egyetem requiemje s a műegyetem gyászünnepe dicsőült Erzsébet királynénk nevenapja alkalmából.

Nov. 29. A tudomány-egyetem requiemje dicsőült Mária Terézia királynénk halálának évfordulóján.

Deczember 13. Vallás- és közoktatásügyi minis-
terünk látogatása az Egyetemi Körben.

Decz. 14. Az Egyetemi Kör bankettje.

Decz. 21. Az országos nőképző-egylet próbaebédje.

Decz. 31. Fogadó-estély a budai várpalotában.

1900 január 1. Újévi tisztelgés a minis-
terelnök-nél s a vallás- és közoktatásügyi minis-
ternél.

Febr. 2. SCHWARCZ GYULA nyilvános rendes tanár
temetése.

Febr. 24. Az orvosok bálja.

Márczius 3. Az Egyetemi Kör estélye.

Márcz 4. Az egyetemi ifjak estélye.

Márcz. 8. Gróf Apponyi Lajos magyar kir. udvar-
nagyék estélye.

Április 11. Te Deum a budavári Mátyás-tem-
plomban az 1848-iki törvények szentesítésének évfor-
dulója alkalmából.

Április 22. A bécsujhelyi katonai vivó- és torna-
mester parancsnokság által rendezett vivó- és torna-
verseny a budapesti tiszti kaszinóban.

Május 9. Munkácsy Mihály temetése.

Május 13. Egyetemünk újjáalakításának évfordulós
emlékünnepe s új központi épületünk ünnepélyes
felavatása.

Május 29. Király Ő Felsége látogatása az új központi épületben.

Május 31. Sub auspiciis Regis promotio.

Junius 7. A krakkói egyetem újjáalakításának 500 éves jubileuma.

Junius 14. Űrnapi körmenet a budai várban.

Junius 17. Tudomány-egyetemünk Te Deumja.

Julius 3. Requiem a budavári Mátyás-templomban dicsőült V. Ferdinánd királyunk halála évfordulóján.

Augusztus 15. Az esztergomi 900 éves jubileum.

Augusztus 18. Király Ő Felsége születésnapja. Te Deum a budavári Mátyás-templomban és ünnepi díszebéd a minisiterelnöknél.

Augusztus 19. A margitszigeti szárnyhidnak József főherczeg ő fensége által történt ünnepélyes megnyitása.

Augusztus 20. Szent-Istvánnapi körmenet a budai várban.

A felsoroltakon kívül eddigelé még két budavári requiem fordul elő az egyetem naptárában: az egyik I. Ferencz király requiemje márczius 1-én, a másik Mária Ludovika királyné requiemje ápr. 7-én. E két évfordulós gyászmisének ünnepies celebrálását tavaly óta megszüntették.

Tavalyi ünnepeink közül hármat kell különösen kiemelnünk: egyetemünk újjáalakításának évfordulós ünnepét, király Ő Felsége magas látogatását s a sub auspiciis Regis promotiót.

Az első egyuttal ezen új épületünk felavatásának is volt az ünnepe. Mennyire emlékezetes, mutatja, hogy még azok is, kik minduntalan kikelnek az egyetem ellen, ez egyszer örömet bevallották, hogy

„szép volt e kettős ünnep, méltó az egyetem magasztos hivatásához.“

A sub auspiciis Regis promotiót is lélekemelő ünnepek jellemezték.

Legörvendetesebb napunk azonban május 29-ike volt, mikor egyetemünket az a ritka szerencse érte, hogy apostoli királyunkat ezen új épület falai közt üdvözölhattük.

Mikor október 26-án egyetemünk abban a kitüntetésben részesült, hogy Ő Felsége a rectort királyi asztalához meghívni kegyeskedett, Ő Felsége a cercle alkalmával az egyetemi állapotokról beszélgetve, ismételten kijelentette, hogy ezen épület felavatására „igen szívesen eljön.“

Ő Felsége eljött, mikor a felavatás már megtörtént volt, de az örvendetes esemény, mikor először sugárzott a királyi kegy erre az épületre, ezt mintegy új sub auspiciis Regis avatásban részesítette.

Az az élénk érdeklődés, melyet Ő Felsége mint egyébkor, úgy most is intézetünk iránt tanusított, az a kedves nyájasság, melylyel a tanári testület több tagját megszólította, az az atyai jó indulat, melylyel az egyetemi polgársághoz, nevezetesen a jelenvolt női hallgatókhoz fordult, örökké felejthetetlen lesz mindenekelőtt, kik e látogatás szerencsés tanui voltak.

Nem csoda, hogy az egész közönség, nevezetesen az ifjúság minden lépten-nyomon a legnagyobb lelkesedéssel, a legőszintébb hódolattal üdvözölte királyát.

Mennyire szíven hordja Ő Felsége egyetemünk érdekét, mutatja mult október 6-dikán kelt legfelsőbb

elhatározása, mely a budapesti egyetemi tanárok illetményeinek rendezése tárgyában az 1900. évi állami költségvetés rendén új, kedvezőbb szabályzatot léptet életbe.

És most, miután mindazokat az alkalmakat felsoroltam, melyek az egyetem méltó képviseltetését követelték, és számot adtam róla, hogy repraesentationális kötelességemnek mikép törekedtem megfelelni, még egy kedves kötelességet teljesíték:

Őszinte hálát mondok Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ő Nagyméltóságának azon államférfiúi bölcs gondolkodásáért, melyben egyetemünket a lefolyt évben is részesítette. Különösen két dolog fogja nevét egyetemünk történetében megörökíteni: új központi épületünk emelése, s a tanári illetmények szabályozása.

Hálát mondok az egyetemi tanácsnak, s a tanári testület mind ama tagjainak, kik hivatalos terhemen könnyíteni ügyekeztek.

Elismeréssel kell nyilatkoznom a központi iroda s egyéb segédhivatalokról, melyek a tavaly tetemesen felszaporodott munkát pontosan és lelkiismeretesen teljesítették.

Végre a mi az egyetemi ifjúsághoz való viszonyomat illeti, mindenkor legszebb emlékeim közé fog tartozni az a bizalom, szeretet és ragaszkodás, melyet az alma maternek majdnem valamennyi fia részéről tapasztalni szerencsés voltam. Fogadják, ifju barátim, legforróbb köszönetemet.

Csak egyet sajnálok, hogy az ifjúságnak azon kis töredéke, mely magát radikális pártnak nevezte, melynek képviselői, valahányszor magam elé kellett idéznem, hazafias intésem és szabálykövetelte paran-

csom előtt — saját kifejezésük szerint — mindenkor hódolattal meghajoltak, igazi bölcsnek, az ifjuság valóságos atyjának neveztek, s megígérték, hogy pártjukat feloszlatták s tagjaik az Egyetemi Körbe belépnek, ezt az ígéretet be nem váltották. Így bekövetkezett az, minek előbb-utóbb okvetlenül meg kellett történnie:

Rossz akaratot vetnek az egyetemi tanács szemére, hogy ezt a pártot épp akkor oszlatta fel, mikor művészi ünnepélyre készült. Okát, melyet annak idejében meg is neveztek, most elhallgatják, t. i. azt, hogy épp akkor derült ki, hogy egyik-másik tanár nevével visszaélés történt. E visszaélés okozta, hogy a senatus egybehívása követeltetett, hogy ettől a percztől kezdve az egész ügyet a senatus vette kezébe, a senatus rendelte a vizsgálatot, a senatus határozott. Az ítélet nem egyes ember ítélete, hanem az egész senatusé, nem a rector initiálta, hanem initiálták azok, kik a nevükkel való visszaélés ellen tiltakoztak, nem a rector oktrojálta a maga véleményét a tanács összes tagjaira, hanem a senatus a fegyelmi eljárást a fegyelmi szabályok alapján közvetlenül indította meg s a szigorú vizsgálat megejtése után egyhangulag járult a referens megokolt indítványához.

A mostani ifjuság kezébe lesz letéve hazánk jövője. Mi jót várhatunk olyan nemzedéktől, mely még elhunyt nagyjaink sírjainál sem tud összebékülni, még márczius 15-ikét sem akarja egy zászló alatt közösen ünnepelni.

Egységes ifjuság: egységes haza.

Salus rei publicae suprema lex esto!

És most átnyujtom a rectori méltóság e díszes jelvényét a hittudományi kar azon jeles tagjának,

kit az egyetem ritka egyértelműséggel utódomnak választott. Adja az isteni Gondviselés, hogy működése mind az egyetemre, mind a hazára nézve mentől áldásosabb legyen!

*   *   *

Az egyetemi év történetét öt fejezetben ismer-
tetjük, u. m.:

- I. tanerők,
- II. hallgatóság,
- III. alapítványok,
- IV. egyesületek és
- V. egyetemi igazgatás.

I. Tanerők.

A tanerőinkre vonatkozó adatokat következő négy táblázatos kimutatás foglalja magában:

I. Az első félévben.

Tudományszak		Előadások		T a n e r ö k						
		száma	heti óra száma	rendes tanár	rendkív. tanár	helyettes tanár	magántanár	előadó	tanító	középisk. tanár
A hittudományi karban	A hittudományi karban . . .	16	84	9	1	.	.	.	.	10
	A jog- és államtud. karban . .	53	191	16 ¹⁾	7	14	1	.	.	38
	Bonczati tudomány . . .	9	41 ^{1/2}	1	.	1	.	.	.	2
	Élettani " . . .	3	25	1	.	.	.	.	.	1
	Kórbonczati tudomány . .	10	47	2	.	.	.	.	.	2
	Ált. kór- és gyógyt. tud. .	6	24	2	.	.	1	.	.	3
	Gyógyszerészeti tudomány .	5	20	1	.	.	1	.	.	2
	Belgyógyászati " . . .	31	88 ^{1/2}	3	8	15	.	.	.	26
	Sebészet	22	77 ^{1/2}	3 ²⁾	2	15	.	.	.	20
	Szemészet	6	24	1	3	2	.	.	.	6
	Szülészet s nőgyógyászat .	7	31	2	.	4	.	.	.	6
	Bőrbajok és bujakórtan . .	4	13	.	.	3	.	.	.	3
	Közegészségtan	5	16	1	.	2	.	.	.	3
	Törvényészeti orvostan . . .	5	12 ^{1/2}	1	1	.	.	.	.	2
A bölcsészettudom. karban	Philosophia és paedagogia .	14	33	4	1	2	.	.	.	7
	Classica philologia	19	32	3	1	2	.	.	.	6
	Alt. s kel. nyelvészet . . .	19	35	5 ³⁾	.	2	.	.	.	7
	Magyar nyelv s irodalom .	13	26	2 ⁴⁾	.	4	.	.	.	6
	Modern nyelvek s irod. . .	29	55	4	4	1	1	.	.	10
	Történelem s földrajz . . .	40	96	8	3	7	.	.	.	18
	Mathematikai tudomány . .	12	32	1	.	5 ⁵⁾	3 ⁶⁾	.	.	4
	Physica és chemia	18	93	4	.	5	.	1	.	10
	Leíró természettudomány .	29	119 ^{1/2}	3	1 ⁷⁾	5	.	.	.	9
Összesen .		375	1216 ^{1/2}	77	32	188	1	1	1	201

1) és 1 orvoskari ny. rendes tanár;

2) ezek között 1 címzetes ny. r. tanár;

3) ezek között 1 címzetes ny. r. tanár;

4) és a philosophiai-paedagogiai szak 1 rendes tanára;

5) a matematikai szak 1 magántanára;

6) a történelem-földrajzi szak 1 rendkívüli tanára;

7) a leíró természettud. szak 1 magántanára.

II. A második félévben.

Tudományszak			Előadások		T a n e r ő k							
			száma	heti óra száma	rendes tanár	rendkív. tanár	helyettes tanár	magántanár	előadó	tanító	középisk. tanár	összesen
A hittudományi karban . . .			18	80	9	1	.	.	.	.	.	10
A jog- és államtud. karban . .			54	190	16	6	.	15	1	.	.	38
Az orvostudományi karban	Borczatani tudomány . . .		6	36 ²⁾	2	.	.	.	.	.	.	2
	Élettani " . . .		4	27	1	.	.	1	.	.	.	2
	Kórborczatani tudomány . .		9	42	2	.	.	.	.	.	.	2
	Ált. kór- és gyógyt. tud. . .		6	40	2	.	.	.	.	.	.	2
	Gyógyszerészeti tudom. . .		6	31	1	.	.	1	.	.	.	2
	Belgyógyászati " . . .		35	100	3	9	.	19	.	.	.	31
	Sebészet		21	81	3 ¹⁾	3	.	13	.	.	.	19
	Szemészet		7	29	1	4	.	1	.	.	.	6
	Szülészet- és nőgyógyászat .		8	34	2	1	.	4	.	.	.	7
	Bőrbajok és bujakórtan . .		5	20	.	.	.	4	.	.	.	4
A bölcsészettudom. karban	Közegészségtan		3	12	1	.	.	1	.	.	.	2
	Törvénytud. orvostan . . .		4	10	1	1	.	.	.	.	.	2
	Philosophia és Paedagogia .		18	36	4	1	.	4	.	.	.	9
	Classica philologia		17	33	3	1	.	1	.	.	.	5
	Ált. s kel. nyelvészet . . .		17	33	5 ²⁾	.	.	2	.	.	.	7
	Magyar ny. és irodalom . .		16	29	2 ³⁾	.	.	4	.	.	.	6
	Modern nyelvek s irod. . .		24	47	4	1	.	1	.	1	.	7
	Történelem s földrajz . . .		35	77	8	3	4 ¹⁾	4	.	.	.	15
	Mathematikai tudom. . . .		11	31	1	.	5 ²⁾	2	6 ²⁾	.	.	3
	Physica és Chemia		17	86	4	.	.	4	.	.	1	9
Leíró természettudomány .			27	111	3	1	7 ²⁾	4	.	.	8	
			368	1215 ^{1/2}	78	32	.	85	1	1	1	198

1) ezek között egy címzetes ny. r. tanár;

2) ezek között egy címzetes ny. r. tanár;

3) továbbá a philosophia-paedagogiai és az ált. és kel. nyelvészet 1 ny. r. tanára;

4) a történelem-földrajzi szak 1 ny. r. tanára;

5) a matematikai szak egy magántanára;

6) a történelem-földrajzi szak egy ny. rk. tanára;

7) a leíró természettud. szak egy magántanára.

Tanulmányi kar		Előadások		Tanerők						
		száma	óraszám	reus tanár	rendhív. tanár	helyettes tanár	magántanár	előadó	tanító	középisk. tanár.
A hittudományi karban	I. félév	16	84	9	1	.	.	.	.	10
	II. félév	18	80	9	1	.	.	.	.	10
A jog- és államtudományi karban	I. félév	53	191	16	7	.	14	1	.	38
	II. félév	54	190	16	6	.	15	1	.	38
Az orvostudományi karban	I. félév	113	420	18	14	1	43	.	.	76
	II. félév	114	462½	19	18	.	44	.	.	81
A bölcsészettudományi karban	I. félév	198	521½	34	10	.	31	.	1	1 77
	II. félév	182	483	34	7	.	26	.	1	1 69

Tudomány- kar	Tanító-testület											Tanári segéd- személyzet			
	ny. r. tanár	cz. r. tanár	érd. ny. r. tanár	ny. rk. tanár	cz. rk. tanár	magántanár	helyettes tanár	tanárhelyettes	előadó tanár	tanító	középisk. tanár	Összesen	adjunktus	tanáregéd	Összesen
Hittudományi kar	9	.	.	1	.	.	.	2	.	.	.	12	.	.	.
Jog- és állam- tud. kar . .	18	.	.	5	2	13	.	.	1	.	.	39	.	.	.
Orvostudom. kar	18	1	.	3	19	62	.	.	.	.	.	103	5	37	42
Bölcsészettud. kar	35	1	1	5	2	36	(3)	.	(1)	3	1	84	4	14	18
	80	2	1	14	23	111	.	2	1	3	1	238	9	51	60

A tanerők e működésével kapcsolatban felemlíti a rectori hivatal, hogy dr. FODOR JÓZSEF ny. r. tanár, ministeri tanácsos, mint a magyarországi orvosok kongresszusának legutóbb szerbiai tanulmányútra kiküldött tagja a szerb király ő Felségétől a II. osztályú *Szent Száva-rendet* vette kitüntetésül. (1900. I. 21. 252. el. sz.)

Ő cs. és ap. kir. Felsége pedig az *egyetemi rendkívüli tanári címet* a következő magántanároknak méltóztatott legkegyelmesebben adományozni:

- dr. RÓNA SÁMUELNEK (1899. IX. 25. : 70.734.);
- dr. SCHAFFER KÁROLYNAK (1899. IX. 27. : 71.843.);
- dr. HIRSCHLER ÁGOSTONNAK (1900. IV. 8. : 26.514.);
- dr. KUZSINSZKY BÁLINTNAK (1900. V. 16. : 32.996.);
- dr. MELICHÁR KÁLMÁNNAK (1900. VII. 28. : 51.309.).

A tanári személyzet sikeres működésének bizonyítékát képezi továbbá a vall. és közoktatásügyi m. kir. minister úr 1899. évi október hó 27-én kelt 80.856. számú leirata, melylyel az egyetem egyik veterán tudósának: dr. FÖLDES BÉLA ny. r. tanárnak, mint a nemzetgazdasági és statisztikai szeminárium alapítójának a hazai nemzetgazdasági oktatás sikerének előmozdítása érdekében immár két évtized óta kifejtett áldozatteljes ügybuzgó tevékenységéért elismerését és köszönetét nyilvánítja.

A ministeri köszönet az *orvoskari dekanátus és RÉCZEY IMRE dr. ny. r. tanárnak* is osztályrészül jutott a cs. és kir. közös hadügyminister úr részéről az egyetemre vezényelt katonaeorvosok továbbképzéséért (1899. X. 2. : 71.976. vkm.)

LÓCZY LAJOS ny. r. tanárnak pedig, a ki a bécsi cs. kir. tudomány-egyetem földrajzi intézetének hallgatói által ez év pünkösdjén Magyarországra tett kirándulás

sikerét kiváló mértékben elősegítette, az osztrák közoktatásügyi kormány mondott köszönetet.

Dr. MOLNÁR NÁNDOR gyógyszer-tulajdonosnak a gyógyszerészi szigorlatokon vendégvizsgálói minőségben éveken át teljesített eredményes közreműködéséért a vall. és közokt. m. kir. minister úr elismerő köszönetét nyilvánította. (1899 XI. 3. : 80.254 vkm. sz.)

Itt emlékezünk meg azon nevezetes eseményről is, hogy a *krakói egyetem* 1400-ban történt újjáalakításának 500-dos évfordulója alkalmából a tanács határozatából az egyetem rectorának jutott a szerencse alma materünket az 1900. évi junius hó 7-én tartott ünnepélyen Krakóban képviselni. A krakói egyetem tanácsa f. évi jul. 10-én megküldvén a jubiliáló egyetem történetét, magyar és latin szövegű jegyzékkel, az egyetem nevében a rectori hivatal köszönetét nyilvánította.

A tudományos világ krakói gyülekezetében való részvételt egy hóval megelőzőleg azonban az egyetemi tanács szomorú kötelességet teljesített, a midőn folyó évi május hó 9-én MUNKÁCSY MIHÁLY, hazánk nagy fia ravatalánál a végtisztesség adóját rótt le.

E hatósági megbízatásokkal kapcsolatosan legyen szabad az *egyes tanerők megbízatásairól* is beszámolnunk.

Dr. LÁNCZY GYULA ny. r. tanárt ugyanis a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr a folyó évi julius hó 23-tól 31-ig tartott nemzetközi összehasonlító kongresszusra a magyar kormány képviseletével bízta meg (1900. VII. 4. : 2600.); dr. GOLDZIEHER IGNÁCZ tanárnak pedig a Párisban tartandó „Congrès international d'Histoire des Religions“-ben való részvétel céljából 800 korona összeget engedélyezett. (1900. V. 12. : 29.341.). A szintén Párisban folyó évi augusztus hó 10--17-én lefolyt X. nemzetközi közegészségügyi és

demographiai kongresszuson továbbá a magyar kir. kormány egyik képviselőjeként dr. PERTIK OTTÓ ny. r. tanár jelent meg. (1900. V. 16. : 1933. eln. vkm. sz.).

Dr. KOCH ANTAL ny. r. tanárnak külföldi tanulmányi útra segély fejében 1000 koronát (1900. IV. 14. : 26.287. vkm.). Dr. PERTIK OTTÓ nyilvános r. tanár és KISS ISTVÁN műegyetemi m. tanárnak a megfelelő külföldi kórboncztani intézetek tanulmányozására 1000, illetve 800 koronát engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi minister úr. (1900. VII. 2. : 45.185. vkm. sz.).

Meghívást nyert ezen kívül az egyetem a párisi, 1900 július 30-án kezdődött *felső oktatásügyi kongresszusra* (1899. XII. 22. : 4.427. vkm.); az 1899. év őszén tartott *berlini VII. nemzetközi geographiai kongresszusra* (IX. 14. : 68.972. vkm.); az 1900. évi *párisi nemzetközi orvosi kongresszusra* és a József cs. és kir. főherczeg Ö Fensége magas védnöksége alatt 1899 szeptember hóban tartott *budapesti nemzetközi gyermekvédő kongresszusra*.

Végül pedig, hogy a meghívásokról kimerítően számoljunk be, megemlékezünk az *állatorvosi főiskolának* 1899 szeptember hóban történt megnyitó ünnepélyére szóló és a *bécsújhelyi katonai vívó- és tornamester-parancsnokságnak* 1900. évi április hó 22-én történt ünnepélyére szóló meghívásokról is.

Áttérve most az egyetemi oktatás keretében történt *megbízatások, helyettesítések és szabadságoltatásokra* a következőket jelenthetjük:

Dr. CSILLAG GYULA ezimzetes nyilvános rendkívüli tanárt az 1899/900. tanév második felével kezdődőleg a perenkívüli eljárás főképen pedig a telekkönyvi és örökösödési eljárásnak heti öt órában leendő elő-

adásával bízta meg a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr. (1900. VI. 2. : 36.246.)

Az ISOZ SZIDEON elhalálozása folytán megüresedett francia nyelvtanítói állás betöltésével foglalkozván a bölcsészettudományi kar, THARAUD ERNEST, a párisi ecole Normale Superieure főiskola felsőbb történelmi és földrajzi tudományok oklevele tulajdonosa a francia nyelv tanításával heti négy órában megbízott s részére 1.600 korona évi tiszteletdíj engedélyeztetett. (1900. III. 8. : 14.551. vkm. sz.)

A bőr- és bujakórtani tanszéknél az ambulancia végzésével a lefolyt tanévben is dr. NÉKÁM LAJOS bizatván meg, részére a II. félévre 500 koronányi jutalomdíj folyósított. (1900. III. 7. : 14.176. vkm. sz.).

Dr. DEÉR ENDRE, budapesti gyógyszerár-tulajdonos a gyógyszerészi második szigorlaton a vendégvizsgáló teendőivel megbízott. (1900. XI. 3. : 80.254. vkm. sz.)

A megüresedett első számú bonczani tanszéknek a lefolyt tanév első felében való ideiglenes ellátásával dr. THANHOFFER LAJOS ny. r. tanár bizatott meg. (1899. X. 2. : 71.879. vkm. sz.).

Az ókori történelemnek a lefolyt tanév második felében való előadására dr. KUZSINSZKY BÁLINT rk. tanár nyert megbízatást 1.350 koronányi helyettesítési díjjal. (1900. III. 16. : 15.003. vkm. sz.).

A váltó és kereskedelmi tanszéknek az 1900/901. tanév első felében leendő helyettesítésével dr. SCHWARCZ GUSZTÁV ny. r. tanár bizatott meg azzal, hogy a jelzett félévben a nyolcz órás római jogi főcollegium helyett csak öt órás előadást tartson. (1900. VII. 26. : 49.533. és 1900. VIII. 10. : 56.128. vkm. sz.).

Dr. SUTÁK JÓZSEF a matematikai tanszék helyettesítésére, dr. VANGEL JENŐ magántanár és adjunctus

az állattani tanszék helyettesítésére a lefolyt tanévben is megbízást nyert és pedig előbbi 3600 koronányi, utóbbi 1800 koronányi helyettesítési díjjal. (1899. X. 29. : 76.252. és 1900. II. 16. : 7.680. vkm. sz.).

Dr. PIKLER GYULA rendkívüli tanár az 1899/900. tanév mindkét felére szabadságoltatott. (1899. XII. 16. : 94.618. vkm. sz.).

Dr. HAJNIK IMRE az 1900/901. tanév első felére szabadságoltatott. (1900. VIII. 22. : 60.587. vkm. sz.).

Az oktatás sikerét a közoktatásügyi kormányzat tiszteletdíjakkal is iparkodott előmozdítani.

A jog- és államtudományi karon dr. FODOR JÓZSEF ny. rendes tanárnak a joghallgatóknak tartott közegészségtani előadásokért 600 korona (1900. I. 28. : 572. vkm. sz.);

dr. WALLON DEZSŐ pénzügyministeri titkárnak az államszámviteltani előadásokért 2000 korona (1900. I. 11. : 95.257. vkm. sz.);

az orvostudományi karon: az iskolaorvosok és ségstantanárok számára tartott tanfolyamon való közreműködéséért a tanfolyam vezető dr. FODOR JÓZSEF ny. rendes tanárnak 1000 korona, a tanfolyamon közreműködő dr. CSAPODI ISTVÁN nyilv. rk. tanárnak 200 korona, dr. ALEXANDER BERNÁT nyilv. r. tanárnak 480 korona, dr. DOLLINGER GYULA nyilv. rendes, dr. ÁRKÖVY JÓZSEF nyilv. rendk., dr. NÉKÁM LAJOS, dr. SCHÄFFER KÁROLY és dr. GERLÓCZY ZSIGMOND magántanároknak egyenkint 100 korona, dr. SARBÓ ARTHUR magántanárnak 300 korona és dr. GENERICH VILMOS tanársegédnek 300 korona (100.616/900. I. 19. vkm. sz.), a szemtükrözés tanításáért dr. CSAPODI ISTVÁN-nak 2400 korona (1900. I. 21. : 2009. és 1900. VII. 9 : 45.742. vkm. sz.);

a bölcsészettudományi karon: dr. CSAPODI ISTYÁN ny. rk. tanárnak egészségtani előadásokért 600 korona (1900. VI. 18. : 41.886 vkm. sz.), dr. KÖVESLIGETHY RADÓ nyilv. rendk. tanárnak csillagászati előadásokért 2000 korona (1899. X. 12. : 76.260 és 1900. II. 16. : 7.679 vkm. sz.) és YOLLAND ARTHUR BATTISHILL részére az angol nyelvből tartott előadásokért 1000 korona (1900 VII. 10 : 44.400 vkm. sz.) tiszteletdíj engedélyeztetett.

O császári és apost. kir. Felsége pedig legkegyelmesebb kinevezéseivel az egyetemi nyilvános rendes tanárokat létszámát egészítette ki.

Ugyanis:

a bölcsészettudományi karon: dr. BECKER FÜLÖP ÁGOST ideiglenes nyilvános rendes tanár ez állomásán véglegesen megerősítettet (1899. X. 21. : 75.001. vkm. sz.);

dr. MARGALITS EDE, a horvát nyelv és irodalom tanszékén (1899. X. 12 : 71.605. vkm. sz.);

dr. BÉKEFI REMIG, a magyar művelődéstörténet tanszékén (1900 IV/28: 24.295 vkm. sz.);

dr. BEKE MANÓ, a mennyiségtudomány tanszékén (1900. V. 4 : 29.339. vkm. sz.);

a jog- és államtudományi karon: dr. BALOGH JENŐ, volt budapesti kir. ítélőtáblai bíró s dr. FAYER LÁSZLÓ ny. rk. tanár a büntetőjog és bűnvádi eljárás parallel tanszékein (9412/1900. II. 12. vkm. sz.);

s az orvostudományi karon: dr. LENHOSSÉK MIHÁLY, volt tübingai egyetemi nyilv. rendk. tanár az első számú bonczati tanszéken (201/1900. I. 8. vkm. sz.), az egyetem nyilvános rendes, —

dr. KORÁNYI SÁNDOR a „kísérleti és gyakorlati idegkór- és gyógytan“ című tanszakkal és dr. GRÓSZ EMIL a „szemészeti kórtan és módszertan“ című tan-

szakkal pedig az egyetem nyilvános rendkívüli tanárai sorába léptek. (47.734/900. VII. 12. vkm. sz.)

E jeles tanerők magas értékű munkaereje vigasztaljon bennünket azon pillanatban, a midőn *egyetemünk halottairól* megemlékezünk.

E tanévben a bölcsészettudományi kar tagjai sorából szedte a halál áldozatait.

A tanévmegnyitó hónap 1899. szeptember hava két gyászesettel záródott le.

1899. szeptember 28-án hunyt el MESSI ANTAL, az olasz nyelv és irodalom ny. rk. tanára 79 éves életkorban s egy nappal később, azaz szeptember 29-én PATTERSON ARTHUR, az angol nyelv és irodalom ny. rk. tanára 65 éves életkorában. Özvegyének s kiskorú árváinak az özvegyi ellátás illetve nevelési járulék kiutaltatott.

Előbbi 1869, utóbbi pedig 1886 óta elismerésre méltó buzgalommal működött ny. rk. tanári minőségben.

De a második tanfélév első hónapja is emlékeztetünkbe juttatta a „*rövid az élet, örök a sir*“ jelmondatot, a midőn 1900. évi január hó 31-én a tudományos világ egyik elismert nagysága: dr. SCHVARCZ GYULA, az ókori történelem nyilvános rendes tanárának ravatalánál kellett a végtisztesség adóját lerónunk. A magyar tudomány nagy kárára 62 éves életkorban elhunyt. Kiváló tanerőnk földi maradványainak a székesfőváros tanácsa díszsírhelyet engedélyezett.

S hogy a tanév vége se legyen ment a szomorú visszaemlékezéstől, LUBRICH ÁGOSTON-t, a felső neveléstan nyilvános rendes tanárát ragadta el körünkből az enyészet. A folyó évi július hó 14-én 75-ik életévében elhunyt jeles paedagogus 1870 óta foglalt

helyet az egyetem ny. r. tanárai sorában. Gyászoló kartársaihoz a vallás- és közokt. m. kir. minister úr is csatlakozott és 1900. évi július 16-án kelt 51.824. sz. leiratában részvételének adott kifejezést ama nagy veszteség felett, mely az egyetemet a bölcsészettudományi kar egyik legkiválóbb tagjának elhunytaival érte.

Elhunyt jeleseink emlékét egyetemünk tanári karának hagyományos kegyelete gondosan megőrzeni.

Talán helyesen cselekszünk, ha ez elszomorító beszámolás után a jövő tanerőivel, a *tanári succrescentiával* foglalkozunk.

Magántanárokkul képesítettettek: dr. SZÉKELY ÁGOSTON, az ált. kór- és gyógytani tanszék adjunctusa „a fertőző betegségek kísérletes kór- és gyógytanából“ (megerősítés kelte és száma: 1899. XI. 10.: 82.292. vkm. sz.);

dr. TELLYESNICZKY KÁLMÁN, a bonczatani tanszék adjunctusa, „az általános szövettan és szövettani módszerek“ tanából (megerősítés kelte és száma: 1899. XII. 24.: 96.631. vkm. sz.);

dr. DÉGEN ÁRPÁD, a m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás vezetője a „phytographiából és segédtudományaiból vonatkozással délkeleti Európa növényzetére“ (megerősítés kelte és száma: 1900. I. 8.: 97.324. vkm. sz.);

dr. FRIEDRICH VILMOS, m. kir. államgépgyári gyár-orvos az „ipari megbetegedések kór- és gyógytanából“ (megerősítés kelte és száma: 1900. II. 19.: 13.132. vkm. sz.);

dr. PATRUBÁNY LUKÁCS, székesfővárosi rendes tanár „az örmény nyelvből és irodalomból“ (megerősítés kelte és száma: 1900. V. 17.: 32.154. vkm. sz.);

dr. ANGYAL PÁL, pécsi joglyceumi tanár a „magyar büntetőjog“-ból (megerősítés kelte és száma: 1900. VII.19. : 48.323. vkm. sz.);

dr. SOMOGYI MANÓ, pénzügyi fogalmazó a „társadalmi politikából“ (megerősítés kelte és száma: 1900. VIII. 2. : 52.588. vkm. sz.);

dr. KOMÁROMY ANDRÁS „Magyarország történetének I. Mátyás halálától a szatmári békéig (1490—1711)“ terjedő korszakából (megerősítés kelte és száma: 1900. VIII. 2. : 52.598. vkm. sz.);

dr. KATONA LAJOS, budapesti állami főgymnáziumi rendes tanár „az összehasonlító irodalomtörténetből“ (megerősítés kelte és száma: 1900. VIII. 2. : 52.586. vkm. sz.).

Érdemes egyetemi magántanárok jutalmazására az 1900. évi költségvetésben is 12.000 koronányi átalány vétetvén fel, a tudománykarok javaslatai és az egyetemi tanács fölterjesztése alapján dr. FERDINÁNDY GÉZÁNAK, dr. REINER JÁNOSNAK, dr. HOFFMANN JÓZSEFNEK, dr. DOBRÁNSZKY PÉTERNEK, dr. KOVÁCS GYULÁNAK, dr. MELICHÁR KÁLMÁNNAK, dr. POLNER ÖDÖNNEK, dr. BALOGH ARTHURNAK, dr. MANGOLD LAJOSNAK, dr. DADAY JENŐNEK, dr. BUDAY JÓZSEFNEK, dr. KUNOS IGNÁCZNAK, dr. SIMONKAI LAJOSNAK, dr. NÉGYESSY LÁSZLÓNAK, dr. LŐRENTHEI IMRÉNEK, dr. VÁRI REZSŐNEK, dr. MÁHLER EDÉNEK, dr. BODNÁR ZSIGMONDNAK, dr. WINKLER LAJOSNAK, dr. CSUDAY JENŐNEK, dr. ZOLNAI GYULÁNAK, dr. HORVÁTH CYRILLNEK és dr. KONEK FRIGYESNEK egyenkint 400 (négy száz) koronát, továbbá a rendkívüli tanári címmel felruházott SCHAFFER KÁROLYNAK 200 (kétszáz) koronát, végül a rendkívüli tanári címmel felruházott SCHAFFER KÁROLY magántanárnak 700 (hétszáz) és TERRAY PÁL magántanárnak 1600 (egyezerhatszáz) korona jutalom-

díjat utalványozott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr a budapesti IX. ker. állampénztárnál, illetve a rezervált alap terhére. (1900. VII. 18.: 45.025. vkm. sz.)

Az egyetem egyes tanszékei mellett működő adjunctusok, tanársegédek, gyakornokok, műtőnövedékek és demonstratorokról az évi almanach számol be, miért is e helyütt még csak két fontos eseményről emlékezünk meg:

Az egyik: dr. NAGY FERENCZ úrnak a váltó- és kereskedelmi jogi tanszék tudós tanárának távozása, a kit Ő cs. és kir. ap. Felsége a m. kir. kereskedelmi ministerium politikai államtitkárává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Az egyetem tanári kara ismét egy kiváló erőt, az egyetem tanácsa pedig egy jeles tagot bocsátott ki véle kebeléből.

A másik esemény szintén kinevezés: dr. MANDELLO GYULA magántanárnak a pozsonyi kir. kath. jogakadémián a közgazdaságtan, pénzügytan és a magyar pénzügyi jog tanszékére nyilvános rendes tanári minőségben történt kinevezése. (1900. VI. 26.: 41.186. vkm. sz.)

II. Hallgatóság.

Az 1899/900. tanévi *hallgatóság viszonyaira nézve* a következő táblázatok adnak áttekinthető felvilágosítást:

A hallgatók száma.

Melyik félévben		Hallgató volt		Össze- sen
		rendes	rend- kívüli	
A hittudományi karban:				
Az I. félévben		89	.	89
A II. félévben		87	1	88
A jog- és államtudományi karban:				
Az I. félévben		3.555	294	3.849
A II. félévben		3.153	242	3.395
Az orvostudományi karban:				
Orvostanhallgató	az I. félévben	579	12	591
	a II. félévben	564	9	473
Gyógyszerészettan- hallgató	az I. félévben	60	.	60
	a II. félévben	55	.	55
A bölcsészettudományi karban:				
Bölcsészettan- hallgató	az I. félévben	760	120	880
	a II. félévben	726	101	827
Gyógyszerészettan- hallgató	az I. félévben	77	.	77
	a II. félévben	71	.	71
Összesen:				
Az I. félévben		5.120	426	5.546
A II. félévben		4.656	353	5.009

A hallgatók kimutatása vallás szerint.

Melyik félévben		Római kath.	Görög kath.	Görög keleti	Evang. reform.	Ág. hitv. evang.	Unitárius	Izraelita	Összesen
A hittudományi karban:									
Az I. félévben . . .		66	23	.	.	.	.	.	89
A II. félévben . . .		67	21	.	.	.	.	.	88
A jog- és államtudományi karban:									
Az I. félévben . . .		1.735	78	140	434	266	18	1.178	3.849
A II. félévben . . .		1.536	69	94	364	216	15	1.101	3.395
Az orvostudományi karban:									
Orvostanhallgató	I.	137	6	31	44	66	1	307	591
	II.	142	5	31	36	67	1	291	573
Gyógysz.-tan-hallgató	I.	24	1	2	10	8	.	15	60
	II.	23	1	2	8	7	.	14	55
A bölcsészettudományi karban:									
Bölcsészettan-hallgató	I.	443	24	23	121	114	.	155	880
	II.	417	23	22	110	103	.	152	827
Gyógysz.-tan-hallgató	I.	41	2	3	10	4	.	17	77
	II.	39	2	3	9	3	.	15	71
Összesen:									
Az I. félévben . . .		2.446	134	199	618	458	19	1.672	5.546
A II. félévben . . .		2.224	121	152	527	396	16	1.573	5.009

A hallgatók kimutatása anyanyelv szerint.

Melyik félévben	Magyar	Német	Román	Tót	Szerb	Horvát	Ruthén	Olasz	Összesen	
A hittudományi karban:										
Az I. félévben . . .	43	12	16	6	.	7	5	.	89	
A II. félévben . . .	41	14	15	7	.	7	4	.	88	
A jog- és államtudományi karban:										
Az I. félévben . . .	3.371	225	101	48	73	23	3	5	3.849	
A II. félévben . . .	3.018	172	82	40	60	15	3	5	3.395	
Az orvostudományi karban:										
Orvostanhallgató	I.	491	58	17	7	14	1	1	2	591
	II.	479	55	15	7	13	1	1	2	573
Gyógysz.-tan- hallgató	I.	53	6	1	.	.	.	.	.	60
	II.	50	4	1	.	.	.	.	.	55
A bölcsészettudományi karban:										
Bölcsészettan- hallgató	I.	723	79	19	35	17	5	2	.	880
	II.	683	74	17	31	15	5	2	.	827
Gyógysz.-tan- hallgató	I.	68	8	1	.	.	.	.	.	77
	II.	64	6	1	.	.	.	.	.	71
Összesen:										
Az I. félévben . . .	4.749	388	155	96	104	36	11	7	5.546	
A II. félévben . . .	4.335	325	131	85	88	28	10	7	5.009	

A hallgatók kimutatása honosság szerint.

Melyik félévben	Helybeli	Magyarországi	Fiumei	Horvát-szlavon- országi	Ausztriai	Külföldi	Összesen	
A hittudományi karban :								
Az I. félévben	13	73	1	.	.	.	89	
A II. félévben	13	72	1	2	.	.	88	
A jog- és államtudományi karban :								
Az I. félévben	796	3.004	8	22	14	10	3.849	
A II. félévben	686	2.674	3	16	9	7	3.395	
Az orvostudományi karban :								
Orvostanhallgató	I.	101	477	1	2	8	2	591
	II.	97	467	1	.	7	1	573
Gyógyszerészettan- hallgató	I.	5	55	.	.	.	.	60
	II.	3	52	.	.	.	.	55
A bölcsészettudományi karban :								
Bölcsészettanhallgató	I.	79	779	1	9	10	2	880
	II.	76	732	3	6	9	1	827
Gyógyszerészettan- hallgató	I.	7	68	.	1	1	.	77
	II.	6	63	.	1	1	.	71
Összesen :								
Az I. félévben	1.001	4.456	6	36	38	14	5.546	
A II. félévben	881	4.060	8	25	26	9	5.009	

A hallgatók kimutatása szüleik polgári állása szerint.

Melyik félévben																Összesen												
	Állami	Törvényhatósági		Községi		Magán, egyleti, iparvállalati		Tanár, tanító, lelkész		Orvos, gyógyszer-, ügyv., mérnök, áll. ökl. biro		Hadiszolgálatban álló		Más értelmiségi s magánzó			Nagy- és középbirtokos		Kisbirtokos, gazda, földműves		Gyáros, nagykereskedő, nagyiparos		Kisiparos s hűnemű kereskedő		Házmester, szolga		Nagykori hallgató	
	tisztviseelő																											
A hittudományi karban:																												
I. félévben	3	1	2	3	15	4	.	16	.	28	.	13	2	2	89													
II. félévben	3	1	2	3	15	4	.	15	.	28	.	13	2	2	88													
A jog- és államtudományi karban:																												
I. félévben	541	162	155	216	412	369	9	583	152	415	92	564	35	144	3.849													
II. félévben	475	143	137	196	365	324	9	503	135	368	81	497	33	129	3.395													
Az orvostudományi karban:																												
Orvostan- hallgató	I.	97	41	36	25	66	83	1	82	10	77	.	64	5	4	591												
	II.	90	40	35	25	65	79	1	82	10	75	.	62	5	4	573												
Gyógysz- tanhall- gató	I.	8	3	3	2	7	4	.	9	1	12	1	8	1	1	60												
	II.	6	3	3	2	6	4	.	9	1	10	1	7	2	1	55												
A bölcsészettudományi karban:																												
Bölcsész- tanhall- gató	I.	93	47	53	19	191	137	.	72	.	94	.	106	32	36	880												
	II.	88	45	50	18	179	128	.	69	.	87	.	99	31	33	827												
Gyógysz- tanhall- gató	I.	9	5	4	4	7	6	.	12	2	14	1	9	3	1	77												
	II.	9	5	4	4	7	6	.	10	2	12	1	8	2	1	71												
Összesen:																												
I. félévben	751	259	253	269	698	603	10	774	165	640	90	764	78	188	5.546													
II. félévben	671	237	231	248	637	545	10	688	148	580	83	686	75	170	5.009													

A megejtett szigorlatok és vizsgálatok számára nézve
pedig az alábbi táblázatok szolgáljanak felvilágosításul:

Vizsgálatok és szigorlatok a hittudományi karban.

Melyik felvetőn	az alaphittan- ból	az ágazatos hittanból	az ó-szövetségi szentírásból	a héber nyelv- ből	az új-szövet- ségi szentírás- ból	az exegesiből	az egyház- történetből	az egyházi jogból	a keresztyén erkölcstanból	a lelkipásztor- kodástanból	az arabs, szyr és chald nyelv- vekből	előkészítő bölcselet	áldozarit tett	Végsszigorlatot tett	Szigorlatok
I.	12 12	1	26 25	21 21	21 21	12 12	13 12	21 21	29 29	21 21	32 32	34 34	49 49	6	1
II.	12 12	24 24	22 22	21 21	12 12	12 12	21 21	29 29	20 20	32 32	34 34	49 49	22 11	2	
Összesen	24 24	1	50 49	43 43	42 42	24 24	24 24	42 42	58 58	41 41	64 64	34 34	49 49	22 17	3

Vizsgálatok a jog- és államtudományi karban.

I. alap- vizsgálat		Pót- I-ső alapvizsgálat		II. alap- vizsgálat		Pót- II. alap- vizsgálat		Államtud. államvizsg.		Államtud. pót- államv.		Jogtud. államvizsg.		Jogtud. pót- államvizsg.		Összesen vizsgálat és pótvizsgálat	
tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott
1.201	537	420	295	1.030	449	397	321	109	81	19	17	47	20	11	9	3.234	1.729

Szigorlatok a jog- és alamtudományi karban.

Jogtudományi				Államtudományi				Államtud., doktor-ig után jogtudományi				Jogdoktorság után állam- tudományi		Kanon-doktori				Összesen szigorlat és pót- szigorlat		Összesen										
I-ső szigor- lat	II-ik szigor- lat	III-ik szigor- lat	Pót- szigor- lat	I-ső szigor- lat	II-ik szigor- lat	Pót- szigor- lat	I-ső szigor- lat	II-ik szigor- lat	Pót- szigor- lat	I-ső szigor- lat	II-ik szigor- lat	Pót- szigor- lat	I-ső szigor- lat	II-ik szigor- lat	Pót- szigor- lat	jogdoktori	államtud. doktori	kanon-doktori	Összesen											
tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	elfogadtatott	tartatott	Összesen szigorlat és pót- szigorlat	államtud. doktori	kanon-doktori	Összesen										
362	138	442	145	320	125	517	449	95	41	135	53	87	72	28	18	26	15	.	.	.	3	2	6	5	.	2,021	263	92	7	362

Vizsgálatok az orvostudományi karban.

Állattanból				Ásványtanból				Növénytanból				Összesen			
vizsgálat		pótvizsgálat		vizsgálat		pótvizsgálat		vizsgálat		pótvizsgálat		vizsgálat		pótvizsgálat	
tartatott		elfogadtatott		tartatott		elfogadtatott		tartatott		elfogadtatott		tartatott		elfogadtatott	
123	108	3	3	112	109	1	1	120	108	3	3	855	325	7	7

Vizsgálatok és szigorlatok a bölcsészettudományi karban.

Bölcsészettudományi				Régi rendszer szerinti első gyógyszerészi				A természettanból gyógyszerészi				A növénytanból gyógyszerészi				A vegytanból gyógyszerészi				Összesen		Bölcsészettudományi oklevél kiadott
szigorlat		pót- szigorlat		szigorlat		pót- szigorlat		elő- vizsgálat		pótelő- vizsgálat		elő- vizsgálat		pótelő- vizsgálat		elő- vizsgálat		pótelő- vizsgálat		gyógyszeré- szeti elővizsg. és pótvizsg.		
tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	tartatott	elfogadott	
31	29	.	.	.	.	.	.	66	60	10	6	64	57	12	9	67	63	7	4	226	199	29

**Az 1899/900. tanévben tartott tanári vizsgálatok
kimutatása.**

A nyelvtudomány-történelmi és mennyiségtan-természettudományi tárgyakra vonatkozó vizsgálatok közül volt:

alapvizsgálat 215,

szakvizsgálat 134,

bölcsészettani vizsgálat 88,

mely utóbbiak alatt paedagogiai vizsgálatok értendők.

Melyik félév ?	Bölcsészettani vizsgálatok				Történelmi vizsgálatok				Mennyiségtan- természettud. vizsgálatok				Nyelvészeti és irodalmi vizsgálatok			
	Jelentkezett	Elfogadott	Felfüggesztett	Visszautasított	Jelentkezett	Elfogadott	Felfüggesztett	Visszautasított	Jelentkezett	Elfogadott	Felfüggesztett	Visszautasított	Jelentkezett	Elfogadott	Felfüggesztett	Visszautasított
I. félév	20	14	.	6	11	8	.	3	26	13	.	13	45	41	.	4
II. félév	68	63	.	5	39	34	.	5	81	66	1	14	147	124	2	21

Továbbá kereskedelmi alap- és szakvizsgálat volt 34; kereskedelmi kiegészítő vizsgálat 3.

Harmadik tárgyból alap- és szakvizsgálat tartott 6.

Kiadatott 71 középiskolai tanári oklevél; 11 felső kereskedelmi iskolákban való tanításra képesítő bizonyítvány; 3 felső kereskedelmi kiegészítő vizsgálatról szóló bizonyítvány és 6 kiegészítő bizonyítvány tanári oklevélhez.

A *felavató*sok száma a következő volt:

hittudományi	doktorrá avattatott	3,
jogtudományi	" "	263,
államtudományi	" "	92,
canonjogtudományi	" "	7,
orvostudományi	" "	140,
bölcsészettudományi	" "	29,
gyógyszerésztudományi	" "	5,
összesen:		539.

Távozási és végbizonyítvány kiadatott összesen 1105,
és pedig:

Végbizonyítvány:

hittanhallgatónak	I. —,	II. 28,
joghallgatónak	I. 167,	II. 422,
orvostanhallgatónak	I. 22,	II. 89,
bölcsészethallgatónak	I. 10,	II. 47.

Távozási bizonyítvány:

hittanhallgatónak	I. —,	II. —,
joghallgatónak	I. 128,	II. 144,
orvostanhallgatónak	I. 8,	II. 7,
bölcsészethallgatónak	I. 19,	II. 14.

III. Alapítványok.

(A hatályban lévő egyetemi hatósági szervezeti szabályzat 20. §-a szerint az egyetemi tanács, mint *legfelsőbb egyetemi hatóság hatáskörébe* tartoznak az egyetem összes *általános* érdekű ügyei, akár a közigazgatásra, akár az oktatásra vagy fegyelemre vonatkoznak, úgyszintén mindazon ügyek, miket *törvények, szabályok, kiváltságok vagy alapítványok* hozzátalnak.

Az egyetemi alapítványok felett a felügyeleti jog az állandó közjogi gyakorlat s az 1723. évi LXXVIII. és az 1791. évi XXIII. t.-cikknek szerint is a koronát illeti, a ki ezen ellenőrzést a felelős kormány útján gyakorolja.)

a) A budapesti kir. magyar tud.-egyetemi alap.

(L. a magyar képviselőház 1868. évi november hó 13-án kelt határozata folytán 1869. november 15-iki kelettel bemutatott vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeri részletes előterjesztést.)

Az egyetemi alapnak 1900. évi költségvetési előirányzata.

B e v é t e l	Korona
Gyümölcsöző tőkék utáni kamatok	280.240
Ingotlanok és haszonvételek jövedelme:	
a pécsvárad-dunaföldvári és sellye-znióváráljai uradalmakból	202.146
A budapesti egyetemi nyomda üzleti jövedelméből	80.000
Házbér:	
a budapesti I. ker. országház-utca 13. szám alatt bérbe- adott ház után	7.200 kor.
a vallásalapból a fűvészkert telkéből kihasított ezer négyszögöl területért járó haszonbér	200 „
a nemzeti színház részéről az alap tulajdonát képező vegytani intézet és fűvészkert telké- ből használatra átengedett területért és rak- tárért járó haszonbér	38 „
a budapesti Kossuth Lajos- és újvilág-utczák sarkán fekvő bérház tiszta jövedelme	94.650 „
Az aranyjáradéki kötvények aranykamatai után remélhető felpénz	1.922
Összes bevétel	666.396

K i a d á s	Korona
Alapítványi járulékok:	
a csanádi papnövélde számára	720 kor.
a besztercebányai székesegyház számára . . .	2.520 „
ösztöndíjakra a közös tanintézeti alapnak a megszüntetett budai Theresianum helyett 13.400 kor. és a nagyszombati nevelőintézetnek 840 kor.	14.280 „
a vallásalapnak a budai vártemplom adományához	2.814 „
a tanulmányi alapnak Somogy mezővárosért .	2.420 „
a varasdi Orsolya-szüzeknek	1.412 „
Budapest fő- és székvárosának az egyházi zenére és egy rajztanár fizetésére	672 „
a bozsoki elemi iskolának jutalmakra	16 „
a közalapok kezelési költségeihez hozzájárulás	73.330 „
	98.184
Kegyúri kiadások	14.454
Özvegyek ellátási díjai	656
Vegyesek	600
Átmeneti kiadás (az 1897. évi kegyúri terhek költségtöbblete)	3.526
Kiadások összege	117.420
Egybevetve a nyers bevételek összegével	666.396
Mutatkozik az egyetemi alapból a kincstárba beszállítandó tiszta bevétel	548.976

b) Egyéb egyetemi alapítványok.

Az egyetemi oktatás sikerességének előmozdítását s a tanuló ifjuság tudományos tevékenységének serkentését célzó egyéb egyetemi magánalapítványok a lefolyt tanévben is gyarapodtak, illetve rendeztettek.

Mensa academica segélyezésére tett székesfővárosi alapítvány, melyet Budapest székesfőváros közönsége létesített 1899 szeptember hó 20. napján tartott köz-

gyűlésében. Az egyetemi tanács, mint a *Mensa academica* képviselője 1900. évi márczius hó 3-án tartott V. rendes ülésében fogadta el e hat, egyenkint 300 koronás, összesen tehát 1800 koronás ösztöndíjat.

Czélja: Hat szegénysorsú, jó előmetelű egyetemi hallgatónak díjtalan ellátás biztosítása. Előnyben részesülnek: a székesfővárosi illetőségűek, ezek között pedig a székesfővárosi alkalmazottak árvái.

Az adományozási és elvonási jog a székesfőváros tanácsát illeti a tud. egyetem tanácsának előzetes véleménye alapján. (Jóváhagyás: 28.882/900. V. 19.: vkm. sz.).

Néhai *Peregriny Sándorné*, szül. *Nemetz Irma* 1000 koronás hagyománya a *Mensa Academicának*. A tőke kamatai a karácsonynapi ebéd és karácsonynapi vacsora jobbátételére fordítandók.

Hagyaték átadó végzés kelte és száma: 1899. Ő. 225/5. Budapest, 1900. febr. 22. VIII—X. ker. kir. járásbiróság.

A kalocsai illetőségű egyetemi és műegyetemi hallgatók megbízásából *Petrováczy Gyula* által a *Mensa Academica* javára tett 310 koronás alapítvány. Tőkésítendő mindaddig, a míg az évi kamatok 320 koronát tesznek ki. Az alapítvány czíme: „*A kalocsai ifjúság Mensa-alapja.*“

Czélja: egy kalocsai illetőségű egyetemi vagy műegyetemi hallgató élelmezésének biztosítása.

Adományozza: a *Rector Magnificus*.

„*Id. báró Wodianer Albert-féle két budapesti tud. egyetemi orvosnőrendék javára tett ösztöndíj-alap.*“ Alap-tőke: 60.000 korona, melynek kamatai, mint két ösztöndíj, két budapesti kir. magy. tud.-egyetemi orvostanhallgatónak adományozandók.

Az ösztöndíjat az adományozott mind az 5 éven át élvezheti, sőt ha tanulmányait kitűnő sikerrel végzi, külföldi tanulmányozás céljából még egy hatodik évre is elnyerheti. Adományozza az *orvostanártestület előterjesztése értelmében* a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium. Kezeli a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium. Az alapítólevelet az orvostanártestület 1900. február hó 13-án tartott VI-ik rendes ülésében állapította meg. Jóváhagyás kelte és száma: 19.086/1900. III. 28. vkm. Életbeléptetés ideje: az 1900/901. tanév. (32.159/900. VI. 8. vkm. sz.)

Andrássy Szerafina grófnő alapítványa. A budapesti kir. magy. tud.-egyetem orvostanhallgatói javára tett ezen ösztöndíj-alapítvány tőkéje az orvosi kar dékánjának kezéhez kiutaltatott és pedig 12.380 korona értékpapirokban és takarékpénztári betétben s 536 korona 78 fillér készpénzben. (38.043/900. VI. 15. vkm. sz.)

„Muraközi Rózsay József dr.-féle utazási segély”-alapítvány. Az 1885. évi április hó 23-án tett 5000 frtos alapítvány jelenlegi tőkéjét és pedig: 16.700 korona névértékű értékpapírt s 898 korona 2 fillér készpénzt 1900. márczius hóban vette kari kezelés alá a m. kir. központi állampénztárból az orvostanártestület 1900. évi június hó 1-én tartott üléséből kelt. E szerint az alapítvány célja a tőke kamatainak utazási segély czímén évenként való kiadása egyetemünkön oklevelet nyert oly orvosdoktornak, ki a gyógytudomány egy bizonyos szakmájában speciálistának képezi ki magát s tanulmányait külföldön kívánja kiegészíteni. Jóváhagyás: 48.483/900. VII. 26. vkm. sz.

Meg kell emlékeznünk végül a *Konrád Markovszky-alapítványról*, melynek tőkéjét az alapító dr. KONRÁD MARKUSOVSKY kir. tanácsos, a nagyváradi magy. kir. bábaképezde igazgatója 1900. márczius 16-án 1000 koronával öregbítette.

IV. Egyesületek.

Jóváhagyott alapszabályokkal bíró egyetemi ifjusági egyesületeink működésének terjedelme és irányára nézve a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minis-ter úr 1900. évi 53.306. sz. alatt jelentést kérvén be, a rectori hivatal arról 1899. évi október hó 28-án kelt 372/899—900. számú felterjesztésében részlete-sen beszámolt.

Egyleteink:

1. egyetemi kör;
2. a hittudománykari hallgatók magyar egyház-irodalmi iskolája;
3. a joghallgatókat segítő egyesület;
4. az orvostanhallgatók segélyző- és önképző-egyesülete;
5. a bölcsészettanhallgatók segítő-egyesülete;
6. a gyógyszerésztanhallgatók segély- és önképző-egyesülete;
7. az egyetemek kórház-egylete,
8. a Mensa Academica egyesület;
9. az általános egyetemi segélyegylet;
10. a budapesti egyetemi atletikai klub;
11. a joghallgatók tudományos egyesülete.

Ez egyesületek történetére vonatkozólag e helyen csak a következő adatokat közöljük:

Az egyetemi ifjusági egyesületek választmányi

s közgyűlése által az egyesületek tisztikarának a mindenkori megelőző egyesületi évre megadni szokott felmentvény csak akkor végérvényes, ha az egyesületek részletes számadásait a Rector Magnificus helybenhagyja. (Egyetemi tanácsi határozat 1900. január 27-éről jv. 1900. II. 20. : 12.834. vkm. sz.)

1899. november 1-től a műegyetem tanári kara, a műegyetemi hallgatóság részére ifjusági étkezőt létesítvén, — a műegyetemi hallgatóság által a beiratkozáskor közjótékonysági illeték fejében fejenként és félévenként fizetett korona felét többé nem a Mensa Académicának szolgáltatja be, hanem az érintett illeték ezentúl a műegyetemi hallgatók saját étkezőjében nyújtott ingyenes és mérsékelt áru ebédre fordítatik. (1899. X. 27: 78.490. vkm. sz.)

A „Joghallgatók tudományos egyesületé”-nek alapszabályait a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium az egyetemi tanács felterjesztése alapján, jóváhagyta. (1899. IX. 16.: 68.916 vkm.) Nevezett egyesület elnöksége ezen alapszabályok újabb módosítására nézve 1900 június havában ismét beadványt nyújtott az egyetemi tanácshoz, mely csak az új tanévben kerülhet tárgyalás alá.

A bölcsészettanhallgatók segítő-egyesülete ügykezelési szabályzatának 49. és 51. §§-ait az egyesület közgyűlése kiegészítvén, — e módosításokat az egyetemi tanács 1900 február 3-án tartott IV. rendes ülésében 517. sz. a. jóváhagyta.

Az orvoskari tanártestület előterjesztése alapján a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium a II. számú boncztani intézetben lévő 3 ablakos tanulószobát az orvostanhallgatók segítő- és önképző-egyesületének további intézkedésig rendelkezésére bocsájtotta.

A Mensa Académica-egyesület újabban kidolgozott ügykezelési szabályzatát az egyesület kormányzó-tanácsának javaslatára az egyetemi tanács 1899. évi deczember hó 2-án tartott rendes ülésében jóváhagyta. Ez egyesületnek újabb alapszabálytervezetét is letárgyalván az egyetemi tanács, — jóváhagyás végett, felterjesztette. A vallás- és közoktatásügyi magyar kir. ministerium azonban 1900. évi 2.376. számú rendeletével azzal küldötte vissza az alapszabálytervezeteket, hogy a nemrégén jóváhagyott alapszabálytól eltérő módosítások felvételének szükségessége indokoltassék.

A Leichtig-féle mensa-cautio kiszolgáltatása ügyében a jogi képviselettel dr. HETS ÖDÖN köz- és váltóügyvéd bizatott meg. (898/899—900.)

Segélyezések és adományok.

A bölcsészettanhallgatók segítő-egyesülete tökéjének gyarapítására egy magyar főúr 2000 koronát adományozott. (1546/1899—1900.)

A budapesti általános egyetemi segélyegyesületnek a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium az egyetemi reservált alap terhére 200 koronát engedélyezett (1900. II. 11. : 9969. vkm.); a budapesti kőművespáholy pedig 200 koronát adományozott. (8.072/99.)

Egyetemi Kör részére rendkívüli segélyként 600 koronát engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium. (1899. XI. 28 : 88.660 vkm.)

Ugyanezen kör elnökségének beadványára az egyetemi kör vagyonából és pedig 400 frt névértékű

koronajáradék-kötvények eladásával 759 korona 48 fillér utaltatott ki. (952/99—900).

Ugyanezen kör részére a debreczeni országos diákkongresszuson való részvétel céljából a rendelkezési alap terhére 200 korona engedélyeztetett (1941/99—900.)

Ugyanezen kör elnökének a párisi diákkongresszus alkalmával 400 korona segélyt engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister. (1900. VII. 18. : 50.785. vkm. sz.) A Diák Otthon céljára pedig STERK OSZKÁR úr 1000 koronát adományozott.

A budapesti tudomány-egyetemnek a párisi diákkongresszusra kiküldött képviselői részére KÖPÖSDY DEZSŐNEK, az egyetemi kör elnökének kezéhez kifizetendőleg az egyetemi rezervált alap terhére 2000 koronát engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium. (1900. VII. 31. : 55.916. vkm. szám.)

Az egyetemi kör részére házbérsegély czímén 3000 koronát engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium. (1900. IV. 28. : 28.560. vkm. szám.)

Ugyancsak házbérsegély czímén a Mensa Academica-egyesület részére az 1900. évre 4000 koronát engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium. (1900. IV. 26. : 31.178 vkm. sz.)

E helyütt emlékezünk meg dr. BERGER EV. JÁNOS, a hittudományi kar nagyságos dékánjának 400 koronás húsvéti ajándékáról is, mely négy egyenlő részben az egyetemi kör diák otthona, a szt. Imre-egylet, a Mensa Academica és a hittudománykari hallgatók magyar egyházirodalmi iskolájának az elnökségek útján ki is utalványoztatott.

Végül pedig legyen szabad a Mensa Academica-egyesület javára befolyó adományokról az alábbiakban beszámolni:

Szatmár-Németi városa	150	kör.	—	fill.
Trencsénvármegye 1898/99-re	149	"	80	"
Kanyó István tagsági díja 1899/900-ra	2	"	—	"
Barsvármegye pénztára	24	"	85	"
Háromszékvármegye pénztára	75	"	—	"
Torontálvármegye	150	"	—	"
Szepesvármegye	10	"	—	"
Neues Pester Journal	10	"	—	"
Maros-Vásárhely	3	"	85	"
Lugos városa	29	"	—	"
Kaposvár városa	100	"	—	"
Zalavármegye	30	"	69	"
Dr. Klein Gyula	2	"	—	"
Hillay Jakab	2	"	—	"
Dr. Stassik Ferencz 1898-ra	5	"	—	"
Parcesetich László, Szabadka	100	"	—	"
Arad városa	75	"	—	"
Lugos városa	50	"	—	"
Dr. Ponori Tewrewk Emil	100	"	—	"
Dr. Hegedüs Sándor	20	"	—	"
Alb. irsai izr. hitközség	5	"	—	"
Budapesti Hírlap	2	"	—	"
Berzeviczy Albert	20	"	—	"
Ungvári társasestély	31	"	38	"
Györmegye alispánja	6	"	20	"
Czegléd városa	50	"	—	"
Versecz városa	50	"	—	"
Pegyverneki izr. hitközség	5	"	—	"
Dr. Demkó György egyetemi tanár	5	"	—	"
Pécs sz. kir. város 1900. évi részlet	50	"	—	"
Hódmezővásárhelyi takarékpénztár	40	"	—	"
Háromszék vm. 1899/900. t. é. járuléka	150	"	—	"
Karáll János gyűjtése Kis-Martón	60	"	—	"
Konkoly Sándor Komárom	51	"	—	"

Egy bud. főv. takarékpénztár	200	kor.	—	fill.
Pesti hazai első takarékpénztár	100	"	—	"
Telek János szabad lyceum	20	"	—	"
Arad szab. kir. város 1900. I. felére . . .	150	"	—	"
Ált. m. biztosító társaság	200	"	—	"
Báró Fejérváry Géza adománya	50	"	—	"
Szatmár-Németi szab. kir. város 1900-ra . .	300	"	—	"
N.-Károly város pénztára	10	"	—	"
Anonymus	10	"	—	"
Pester Lloyd kiadóhivatala	5	"	—	"
Pozsony város főpénztára	300	"	—	"
Komárom város tanácsa	2	"	76	"

Fodadják a nemeskeblű adakozók e helyütt is a tudomány egyetem őszinte köszönetét.

V. Egyetemi igazgatás.

Egyetemi épületeink a lefolyt tanévben is szaporodtak.

Első helyen kell megemlékeznünk az egyetemi központi épület homlokzatrészéről, mely, noha a hivatalos átadás még nem történt meg, immár az egyetemi oktatás használatában áll.

Ezen építkezés folytán sokat szenvedett s régisége és stilszerűsége által műbecscsel bíró egyetemi templom belsejének renovációja iránt is fölterjesztést tett az egyetemi tanács.

Egyéb építkezésekről az alább felsorolandó fedezeti összegek nyujtanak felvilágosítást.

Előbb azonban ideiktatjuk az egyetem személyi és dologi szükségleteinek az 1900. évi költségvetési törvényben foglalt tételeit:

I. Személyi kiadások.

1. Fizetések, pótlékok, lakpénzek . . .	1,242.564	kor.
2. Ruhailletmények szolgáltnak . . .	10.000	„
3. Tiszteletdíjak	20.000	„
4. Napidíjak	63.708	„
5. Ösztöndíjak	20.520	„
6. Tandíjkárpótlások és tandíjjutalékok	224.000	„
7. Altisztek és szolgálk segélyezése . .	3.400	„

Összesen 1,584.192 kor.

Ezen javadalom szakok szerint részletezve, a következőképen oszlik meg:

Megnevezés	Illetmény koronákban
<i>Hittani kar.</i>	
9 nyilv. rendes tanár	93.200
1 nyilv. rendkívüli tanár	5.200
2 tanulmányi felügyelő	2.400
<i>Jog- és államtudományi kar.</i>	
20 nyilv. rendes tanár	202.800
6 nyilv. rendkívüli tanár	32.000
<i>Orvostudományi kar.</i>	
18 nyilv. rendes tanár	187.600
6 nyilv. rendkívüli tanár	34.400
5 adjunctus	16.000
40 tanársegéd	62.900
8 műtőnövendék	6.400
27 gyakornok	21.600
2 szülésznő	2.000
<i>Bölcsészettudományi kar.</i>	
39 nyilv. rendes tanár	380.400
6 nyilvános rendkívüli tanár	36.400
4 adjunctus	12.800
14 tanársegéd	22.900
<i>Könyvtár.</i>	
1 igazgató	7.260
2 őr	9.296
3 tisztt	9.100
2 kisegítő tisztt	3.900

Megnevezés	illetmény koronákban
<i>Irodai, gazdasági és kezelési személyzet.</i>	
1 tanácsjegyző	3.200
1 irodatiszt	2.640
2 irodasegédtszt	3.800
1 quaestor	2.600
1 ellenőr a quaesturánál	3.270
1 gazdasági igazgató	4.400
1 klinikai gondnok	4.600
1 gazdasági ellenőr	4.200
1 gazdasági műszaki felügyelő	2.600
1 fővénkertész intőző	2.600
<i>Altiszt és szolgaszemélyzet.</i>	
5 gépész	6.156
10 laboráns	12.220
7 kapus	7.320
5 pedellus	5.000
4 kazánfűtő	3.760
67 szolga	63.400
111 betegápoló, kórodai cseléd és éjjeli őr	34.410
Rokkantak, napszámosok, szegődvényesek, nőcselédek, ki- segítő szolgák, raktárnok stb.	21.698
<i>Napidíjak.</i>	
Díjnokok az egyetemi karoknál, a könyvtárnál, quaesturai és gazdasági hivatalnál	7.600
<i>Ösztöndíjak.</i>	
2 ösztöndíj vegyészek számára	20.520
4 „ szigorló orvosok számára	
24 „ joghallgatók, orvostanhallgatók és bölcsé- szethallgatók számára	
3 „ bölcsészethallgatók számára	
4 „ horvát-szlavonországi hallgatók számára	
<i>Tiszteletdíjak és segélyek.</i>	
Tiszteletdíjak	16.000
Jutalmak és segélyek	3.400
Középiskolai egészségtan-tanári s iskolaorvosi tanfolyam	1.600
Tandíjkárpótlások és tandíjjutalékok	224.000
Összesen	1.609.550
Levonva időközi megtakarítás címén 2%	25.358
Marad	1.584.192

Megnevezés	Költségelő- irányzat koronákban
A fűvészkertre	16.000
Az állattani intézet számára	2.000
Az ásványtani muzeum számára	1.800
Az embertani tanszék számára	1.400
A föld- és őslénytani tanszék számára	1.600
A régiség- és éremtári tanszék számára	600
A görög philológiai muzeum számára	300
A bölcsészeti 5 seminarium számára	5.000
Az esztétikai gyűjteménytár számára	1.400
A műtörténelmi " "	600
A földrajzi intézet számára	2.800
Csillagászati gyakorlatokra	1.000
<i>Könyvtár.</i>	
Az egyetemi könyvtár részére	29.000
Összesen	449.300
Személyi és dologi kiadások összege együttvéve	2.400,412

III. Bevételek.

1. Tandíjjövedelem . . . . . 848.000 kor.
2. Magyar királyi egyetemi alap . . 548.976 "
3. Klinikai ápolási díjak . . . . . 92.000 "
4. Rendőri boncsolásokért . . . . . 1.500 "
5. Könyvtári beiktatási díjak . . . 12.000 "

Rendes bevételek összege 1,502.476 kor.

Most pedig áttérünk az egyes tanszékekre vonatkozó fontosabb intézkedésekre; de ezt megelőzőleg az egyetemi központi épülettel kapcsolatos utalványozásokat ismertetjük:

A vallás- és közokt. m. kir. minister úr ugyanis az egyetemi központi épület berendezése alkalmából a rezervált alap terhére:

Cramme C. cégnek 4000 koronát (1396/900.

II. 8. vkm. sz.);

Klopfer Jakab vállalkozónak 5000 koronát (85.147/99. XI. 25. vkm. sz.);

Andretti Anselm vállalkozónak 60.000 koronát (83.008/99. XI. 18. vkm. sz.);

Golwig Móricz vállalkozónak 40.000 koronát (84.274/99. XI. 11. vkm. sz.);

Szepessy Sándor vállalkozónak 28.000 koronát (84.416/99. XI. 9. vkm. sz.);

Árkay Sándor lakatosnak 3600 koronát (80.357/99. XI. 7. vkm. sz.);

Csepreghy János asztalosnak 12.800 koronát (76.241/99. X. 12. vkm. sz.) utalványozott.

Ugyancsak a reservált alapból utalványoztatott a kolozsvári Karolina kórház berendezéseire Bernstein K. H. és fia cégnek 12.000 koronát (94.012/99. XII. 11. vkm. sz.) és

Back Lajosnak 25.400 koronát (89.330/99. XI. 22. vkm. sz.).

E kiutalványozásokkal szemben a budapesti tud.-egyetem, valamint a kolozsvári országos Karolina kórház építkezéseire az egyetemi reservált alapból előlegezett összegek visszatérítése fejében a budapesti IX. ker. állampénztárnál a reservált alap javára 186.800 korona folyósított s az egyetem rectora értesített, hogy a reservált alapból a központi épület belső berendezésére előlegezett összeg megtérítését szintén kérelmezze. (22.576/900. IV. 29. vkm. sz.)

Visszautaltatott ezenkívül f. évi július 10-én 42.253. szám alatt a Cramme cégnek fizetett 4000 korona is.

Az orvostudományi karra vonatkozólag az intézeti

administratio keretében a következő adatokkal számolunk be:

Dalma Rezső fogorvosnak a fogászati intézetnek tett adományát köszönettel veszi a vallás- és közoktatásügyi minister úr. (56.130/900. VIII. 10. vkm. sz.)

Az egyetemi klinikákon három hónapon túl ápolott betegek túlápolása a m. kir. belügyminister különengedélye nélkül eszközölhető, ha a klinikai oktatás szempontjából az kívánatos, vagy szükséges. (23.564/900. IV. 27. vkm. sz.)

Az egyetemi klinikákon alkalmazott szolgaszemélyzettől az ingyen ételmezés kedvezménye 1900 július 15-ikével megszüntettetett. (44.398/900. VII. 19. vkm. sz.)

Az üllői-úti dohánygyári telep az egyetemi kórodák kibővítése céljaira nem engedhető át. (37.823/900. VI. 13. vkm. sz.)

Az egyetemi intézetek részére szükségelt szeszadómentességi ügyében leirat. (97.899. 99. XII. 21. vkm. sz.)

Az egyetemi kórodákon ápolott fizető betegek ápolási díja 1900 január 1-től az eddigi 1 forintról 2 korona 50 fillérre fölemeltetett, a különleges elhelyezésre és költségesebb ellátásra igényt tartó betegektől pedig ápolási díj fejében napi 5 korona, illetőleg ha külön szobába helyeztetnek el, napi 10 korona szedendő. Az ápolási költségek behajtása az illető kóroda igazgatójának felszólítására az 1898. évi 21. t.-cz. és az ugyanazon évi 133.000. sz. belügyministeri körrendelet határozmányainak megfelelőleg a gazdasági hivatal útján történik. (45.361/99. XI. 11. vkm. sz.)

Az egyetemi klinikák ingyenes rendelkezéseire vonatkozó szabályzat. (93.179/99/900. I. 12. vkm. sz.)

Szegény betegek részére a személyvonatra félmenetjegy váltására szóló jogosítvány engedélyezése. (11.101/900. II. 13. vkm. sz.)

Klinikai beszerzéseket egyedül és kizárólag az egyetemi gazdasági hivatal köteles és illetékes az e célra rendelkezésre szolgáló javadalomból eszközölni. Miért is a szemklinikáról távozó szegény szembeteg részére szükséges szürke szemüveg is általa szerzendő be. (11.492/900. II. 17. vkm. sz.)

Dr. HÖGYES ENDRE egyetemi tanár laboratóriumába egy szerb katonai orvos tanulmányozásra kirendeltetett. (47.695/900. VII. 10. vkm. sz.)

Az antirabikus védőoltások céljából a fővárosba feljövő szegényebb sorsú ebmarta egyének elhelyezése, az ápolási díjak szedése és a Pasteur-intézet ügyvitele tárgyában leirat. (12.133/900. II. 28. vkm. sz.)

Budapesten a Mária és Pál-utczák sarkán fekvő Riedl-féle háznak a Pasteur-intézeti kórház céljaira 99.000 korona maximális összeg erejéig leendő megvásárlása engedélyeztetett. (57.021. 99. VIII. 9. vkm. sz.)

A törvényszéki orvostani intézetben épült üvegház költségeinek fedezésére 1233 kor. 93 fillér kiutalványoztatott. (2003/900. I. 19. vkm.)

A törvényszéki elmekór- és lélektani tanszék mellé tanársegédi állomás rendszeresített és az intézet részére, mely a törvényszéki orvostani intézettől teljesen független, évi 300 koronányi átalány engedélyeztetett. (42.086/900. VII. 13. vkm. szám.)

A közegészségtani tanszék felszerelésére 4000 kor. engedélyeztetett. (321.741/900. V. 6. vkm. sz.)

Az I. számú belgyógyászati tanszék mellé dr. BENEDICT HENRIK harmadik tanársegédül alkalmaztatott s a bőr és bujakór tanszék díjazott gyakornoki állomása

addig, a míg az 1901. évi költségvetésben egy harmadik gyakornoki állás rendszeresített, az I. számú belkóroda rendelkezésére bocsáttatik. (50.469/99. XI. 11. vkm. sz.) A gyakornoki állomás áthelyezésére vonatkozó intézkedés 1900 márczius hó 7-én 93.177. számmal hatályon kívül helyezett.

Az élet- és kórvegytani intézet átalányának pótlására 1600 korona engedélyeztetett; a hátra levő 1204 koronányi részlet pedig 1900 végén fog kiutaltatni. (14.273/900. V. 4. vkm. sz.)

Bőr- és bujakórtani tanszék részére 1900. évre kilátásba helyezett 2400 koronányi átalány töröltetett. (21.166/900. III. 27. vkm. sz.) Ez intézkedés 1900. évi május hó 15-én hatályon kívül helyezett és 2400 korona kiutaltatott azzal, hogy a szükségesnek jelzett szolgálk alkalmazását a tanács a gazdasági hivatalnál szorgalmazza. (32.160./900. V. 15. vkm. sz.) Ide vonatkozik 44.025/900. VI. 28. számú vkm. rendelet is, mely szerint a bőrkórtani klinikához addig is, a míg erről költségvetésileg gondoskodás fog történni, ideiglenesen egy kisegítő szolgálk engedélyeztetett.

Dr. TELLYESNICZKY KÁLMÁN adjunctusnak az I. sz. boncztnai intézettől a II. sz. boncztnai intézethez való áthelyezése és a két boncztnai intézet részére 1900. évtől kezdve 300—300 koronányi átalány utalványozása engedélyeztetett. (80.257/99. XI. 18. vkm. sz.)

Az I. és II. boncztnai intézetek fölszerelésére 30.000 korona kiutalványoztatott. (7681/900. II. 16. vkm. sz.)

Az I. számú boncztnai intézet túlkiadásainak fedezésére 459 kor. 77. fill. engedélyeztetett. (40.084/900. VI. 8. vkm. sz.)

A II. sz. kórboneztani intézet részére műszervásárlás céljaira 1500 korona engedélyeztetett; 1500 korona pedig az év végén fog kiutaltatni. (183.219/900. I. 27. vkm. sz.)

A régi boneztani épületnek a két kórboneztani intézet elhelyezésére a törvényhozás 234.000 koronát engedélyezett. (33.803/900. V. 8. vkm. sz.)

A II. sz. kórboneztani intézet műszervásárlás céljaira 1400 korona engedélyeztetett. (45.184/1900. VII. 2. vkm. sz.)

Az I. számú szülészeti és nőgyógyászati tanszék mellé egy 800 koronával javadalmazott gyakornoki állomás rendszeresített (40.209/900. VI. 2. vkm. sz.), a kórodával kapcsolatos szülészeti poliklinika számára pedig az eddigi 2000 korona helyett 1900. évtől kezdve évi 3200 korona engedélyeztetett. (40.208/900. VII. 25. vkm. sz.)

Az I. számú szülészeti és nőgyógyászati klinika új épületében elhelyezett gépház eszközeinek költségeire 479 korona 40 fillér engedélyeztetett. (71.308/99. X. 20. vkm. sz.)

A II. számú szülészeti és nőgyógyászati új épületben teljesített munkákról szóló számlák egy részének kiegyenlítésére 17.156 korona 76 fillér engedélyeztetett. (93.809/99. XII. 15. vkm. sz.)

Ugyanily célra 257 kor. 48 fill. (93.870/99—900. I. 3. vkm. sz.) és 6272 korona 40 fillér (19.343/900. III. 24. vkm. sz.).

Minthogy pedig az új klinikán f. évi június 3-án tetőtűz keletkezett, a helyreállítási munkálatok költségeire 41.536 kor. 32 fill. folyósítottatott. (36.913/900. VII. 6. vkm. sz.)

A II. számú szülészeti és nőgyógyászati klinikával kapcsolatos szülészeti poliklinika túlkadásaira 1406 kor. 60 fillér utaltatott ki. (23.875/900. I. 23. vkm. sz.) E klinikának internatus-szabályzata és házirendje is jóváhagyást nyert az egyetemi tanács által javasolt változtatásokkal 32.155/900. VII. 10. vkm. szám alatt.

A két új szülészeti és nőgyógyászati klinika átadása és átvétele. (70.270/99. X. 11. vkm. sz.)

Most pedig ugyan ily módon a bölcsészettudományi kar intézeteinek történetét vázoljuk.

A fűvészkert részére vízvezetéki és egyéb munkálatok költségeire 663 korona 54 fillér engedélyeztetett. (23.342/900. V. 16. vkm. sz.)

A növénykert a folyó évben próbaképen vasárnap délelőttönként a nagyközönség számára is nyitva áll, rendőrszemekről intézkedés. (30.885/900. IV. 29. vkm. sz.) Az élő növények behozatali és átviteli kezelésére felhatalmazott vámhivatalok a budapesti magyar kir. növénykert számára érkező gyűjteményeket vámkezelés céljából a budapesti magyar kir. fővámhivatalhoz tartoznak utalni, a mely hivatal a vámkezelést a földművelésügyi magyar kir. minister úrtól esetenként nyerendő felhatalmazásig függőben tartja. (63.656/900. IX. 29. vkm. sz.) Ugyancsak a növénykertre nézve intézkedik a 77.652/99. X. 19. sz. vkm. rendelet, a mely szerint a növénykert a szabad forgalomra jogosított kerti telepek kimutatásába nem vehető fel, mivel nem felel meg az 1882. XV. t.-cz. 3. §-ában foglalt föltételeknek, a mennyiben ott szőlőnövények is vannak elhelyezve; már pedig — úgymond — a nemzetközi filloxera-egyezményhez járult államokkal szemben ezen egyezmény megállapodásai szigorúan megtartandók.

A föld- és őslénytani tanszék felszerelésére 2400 korona engedélyeztetett. (32.742/900. V. 8. vkm. sz.)

Földrajzi tanszéknél végezendő gyakornoki teendők ellátására az 1900. évre 800 korona folyósítatott; (97.070/99. XII. 27. vkm. sz.) e tanszéknek átalányai egyesítettvén, minden év márczius hó 1-én esedékessé válendő 2800 koronára emeltettek fel. (32.798/900. VI. 20. vkm. sz.)

Az ásványtani intézet tanterme a természettudományi társulat előadásaira átengedtetett. (741/99—900. r. sz.)

Az állattani intézet tanterme a műegyetemi gazdasági előadások megtartására átengedtetett. (70.111/99. IX. 14. vkm. sz.)

Az I. számú vegytani intézetben végezendő átalakításokra 3619 kor. 90 fill. átalány engedélyeztetett. (79.752/99. XI. 3. vkm. sz.)

Az ó-gyallai magyar kir. Konkoly-alapítványi astrophysikai observatorium comparator szobájának építésére az egyetemi reservált alapból 800 korona engedélyeztetett. (23.461/900. IV. 12. vkm. sz.)

Végül az egyetemi könyvtár átalányának pótlásául 5772 koronát méltóztatott a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minister úr engedélyezni. (13.956/900. VII. 14. sz.)

A közoktatásügyi kormányzat az egyetemi tanszékek *személyi szükségleteire* nézve is nagyfontosságú intézkedést tett a lefolyt tanévben. A tandíjak és tanári illetmények rendezése tárgyában kelt 1890. évi szabályzat módosítása ez, a mely szabályzat Ő cs. és apost. kir. Felségének 1899. évi X. 6-án kelt legfelsőbb engedélyével 32.498/900. VI. 1. vkm. sz. a. tétetett közzé. Ide vonatkozik a 42.597/900. VI. 15.

vkm. sz. rendelet is. Ez összes intézkedések különben jelen jelentés záradékában foglaltatnak.

A külföld tudományának és tudományos törekvéseinek közvetlen megismerése céljából a lefolyt tanévben is több utazási ösztöndíj engedélyezett és pedig részben a közoktatásügyi kormányzat, részben az egyetemi hatóságok részéről:

A vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minister úr 1900 márczius 18-án 18.477. vkm. sz. a. az egyetemi reservált alapból 2000 koronát engedélyezett a IV. éves hittanhallgatóknak tanulmányi segély czímén azon alkalommal, hogy Magyarország biboros hercegprímásának vezetése mellett Rómába nagy nemzeti zarándoklat indult. Továbbá dr. Ferenczy Árpád jogtudor részére utazási ösztöndíj fejében 1000 koronát (17.256/900. III. 15.), dr. Pekár Mihálynak pedig physiologiai tanulmányok céljaira a párisi kiállításra 800 koronát folyósított. (17.256/900. III. 15.) Hasonlóképen dr. Preisich Kornél részére utazási ösztöndíjul 1000 koronát utalt ki. (45.743/900 VII. 2. vkm. sz.)

Az egyetemi tanács az orvostanártestület előterjesztése alapján a Bene-féle jelenleg 2000 koronás utazási ösztöndíjat a lefolyt tanévre ifj. dr. Klug Nándornak adományozta.

Elismerésre méltó egyetemünk orvostanár-testületének az utazási ösztöndíjakra vonatkozó autonom működése is. Saját hatáskörében ugyanis két, egyenkint 2000 koronás Schordann-féle, egy kétezerkoronás Wagner-féle és egy 2400 koronás Kováts Sebestyén Endre-féle utazási ösztöndíjat adományozott. De a tanári succrescentia megizmosodását más képen is előmozdította. Az egyetemi tanítói orvosi

segédszemélyzet közül ugyanis a lefolyt három-éves cyclusban legjobbnak ítélt irodalmi munkát a Korányi Frigyes-féle 600 koronás pályadíjjal jutalmazta meg; irodalmi pályázatot hirdetett továbbá az 1200 koronás Balogh-féle millennaris alapítványból kitűzött irodalmi kérdésre is egyetemünk ifjú orvosai részére.

Az egyetemi hallgatóknak juttatott ösztöndíjak összege 176.077 korona 26 fillért és 25 darab cs. és kir. aranyat tett ki, mely az egyes karok között következőképen oszlott meg:

K a r	Ösztöndíjak száma	Ösztöndíjak értéke	
		kor.	fill.
A hittudományi karban I. félévben	6	1.220	.
A " " II. "	9	2.120	.
A jog- és államtud. kar I. "	191	84.410	.
A " " " II. "			
Az orvostudom. karban I. "	48	22.176	.
" " " II. "	60	26.176	.
A bölcsészettud. karban I. "	86	39.975	26
A " " " II. "			
Összesen . .	400	176.077	26 és 25 darab cs. és kir. arany

Ezen összegben a törvényhozás által engedélyezett 20.520 korona, valamint az egyetemi alapítványok ösztöndíjakra felhasználtatni szokott kamatai is benne foglaltatnak. Hozzájárulnak ehhez az egyetemi gyakornokok és demonstratorok által élvez-

zett jutalomdíjak, melyek összesen 28.000 koronát tesznek.

Az ösztöndíjakhoz sorolhatók azon jutalomdíjak is, melyek az egyetem tanácsa által a május 13-án tartatni szokott egyetemi ünnepélyen mint kitűzött pályakérdések pályadíjai, vagy szorgalmi díjak szoktak kiadatni. Ily czímen a lefolyt tanévben utalványoztatott:

Megnevezés	Kiosztott díj				
	a hitud. karban	a jog- és államtud. karban	a orvostud. karban	a bölcsészettud. karban	összesen
	korona értékben				
Pasquich-alapból	140 .	420 .	840 .	430 .	1.830 .
Fogarassy-Dertsik-alapból	200 .	. .	. .	. .	200 .
Szabó-alapból	40 .	. .	. .	. .	40 .
Schopper-alapból	. .	. .	80 .	. .	80 .
Bíta-alapból	. .	. .	. .	96 .	96 .
Jogkari ösztöndíjalapból	. .	1.000 .	. .	. .	1.000 .
Kautz-féle jutalomdíjból	. .	80 .	. .	. .	80 .
Kautz-féle alapból	. .	123 56	. .	. .	123 56
Orsz. kiállítási alapból	. .	130 82	. .	. .	130 82
Senger-alapból	. .	. .	1.040 .	. .	1.040 .
Arányi-alapból	. .	. .	240 .	. .	240 .
Jutalomdíj (adomány)	. .	. .	60 .	. .	60 .
Schwartner-alapból	. .	. .	. .	720 .	720 .
Arenstein-alapból	. .	. .	. .	300 .	300 .
Lyka-alapból	. .	. .	. .	100 .	100 .
Összesen	380 .	1.754 38	2.260 .	1.646 .	6.040 38

E helyütt emlékezhetünk meg az egyetem lefolyt tanévi tandíjelengedéseiről is, melyekre nézve a következő táblázat nyújt tájékoztató útbaigazítást:

A karok megjelölése	Félév	Egész mentességet nyert hallgatók száma	Az egész mentések után elengedett tandíj összege	Fél tandíjmentességet nyert hallgatók száma	A félmentesség után elengedett tandíj összege	Az elengedett összes tandíj
			kor.		korona	
Hittudományi kar	I.	.	.	.	.	.
	II.	.	.	.	.	.
Jog- és államtudom. kar	I.	212	12.720	61	1.830	14.550
	II.	190	11.400	93	2.790	14.190
Orvostudományi kar	I.	24	1.440	38	1.140	2.580
	II.	23	1.380	37	1.110	2.490
Bölcsészettudományi kar	I.	142	8.520	197	5.910	14.430
	II.	113	6.780	247	7.410	14.190
Összesen	.	704	42.240	673	20.190	62.430

A kimutatás hűsége végett a fentieket még csak azzal egészítjük ki, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minster úr Demeter Domokos első-éves joghallgatónak 120 koronányi (37.709/900. V. 25.), Weinmann Sándor első-éves bölcsészethallgatónak pedig 100 koronányi segélyt engedélyezett. (14.302/900. V. 3.)

Az egyetemi tanácsnak a tanulmányi és fegyelmi szabályzat büntető határozmányait a lefolyt tanévben 10 joghallgató leczkekönyvhamisítása ügyében is alkalmaznia kellett. Ez mindenesetre igen elszomorító jelenség, de szolgáljon legalább intő például egye-

temünk polgárainak akadémiai magatartására nézve, nehogy a tanszabadságot és az egyetemi életnek a felső oktatással összhangzatos szabadságát tévesen magyarázva oly eljárást kövessenek, mely az alma mater tudományos jellegével meg nem fér.

A polgári magatartásra nézve pedig megszívlelendő lenne a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úrnak 1900. évi június 16-án kelt 34.907. rendelete, melylyel Novacovici György kolozsvári egyetemi II. éves joghallgatót a magyar állam elleni üzelmei és nemzetiségi izgatásai miatt az összes magyarországi főiskolákról egyszer s mindenkorra kizárta oly hozzáadással, hogy ha nevezett joghallgató netán Magyarországon kívül bárminemű felső tanintézetben végbizonyítványt vagy oklevelet szerezne, ez Magyarországon nem fog érvénynyel bírni, illetőleg nem fog honosíttatni.

A szorosán vett egyetemi administratióra vonatkozólag általánosságban a következő előterjesztéssel élünk:

A szokásos ünnepélyeket: a tanévmegnyitó, májusi újjáalakítási és a tanévzáró ünnepélyt az 1899—1900. tanévben is megtartotta a tudományegyetem. De legfényesebb örömmünnepe volt 1900 május 29-ike, a midőn Ő csász. és ap. kir. Felsége aulánkat legmagasabb látogatásával szerencsélttette. Emlékkönyvünket ékesítő uralkodói kézjegye most, a midőn az egyetem közgyűlése végre valahára saját otthonába költözött, eszünkbe juttatja boldogult dr. TOLDY FERENCZ rektor 1871/2-iki tanévi jóslatát, hogy *„hajnallik valahára az egyetem felett.”* Akkor ugyanis csak az első új tudományos intézet: a vegytani intézet jött létre, melyet dicsőségesen uralkodó királyunk 1872 április 8-án legmagasabb látogatásával

szintén megtisztelt, most pedig 22 önálló egyetemi épület áll a tudományos oktatás czéljaira.

Fényes ünnepélyeink közé kell soroznunk verebélyi VEREBÉLY TIBOR orvostudományi és GOMBOCZ ZOLTÁN bölcsészettudományi doktorjelölteknek Ő csász. és ap. kir. Felsége legmagasabb pártfogásával folyó évi május hó 31-én új aulánkban történt felavatását, a midőn Ő Felségét dr. ZSILINSZKY MIHÁLY államtitkár úr képviselte. (26.900/900 apr. 20. vkm. sz.)

Résztvett az egyetemi tanács Ő Felsége legmagasabb névnapján: 1899 okt. 4-én és legmagasabb születésnapján: 1900 aug. 18-án tartott istenitiszteleteken és mindazon repraesentationalis ünnepélyeken, melyek az egyetemi hatóság részére előírva. Dr. LENGYEL ENDRE sárospataki orvos 50 éves orvostudományi jubileumára megküldötte a díszoklevelet, dr. DUKA TIVADARNAK pedig, az angol-keletindiai hadsereg nyugalmazott főtörzsorvosának Ő cs. és ap. kir. Felsége 1899. évi aug. 12-én kelt legfelsőbb engedélye alapján (63.625/899. aug. 26. vkm. sz.) kiszolgáltatta a tiszteletbeli orvostudori oklevelet.

Az egyetem rectora elnöki hatáskörében renováltatta az ünnepélyeinkhez szolgáló Mária Terézia-féle reliquiákat: egy régi Szt. István koronát, a birodalmi almát és jogart s két kis asztalt és egy nagy karosszéket (19.093 900. III. 13.);

helyreállította a 18-ik századból való egyetemi fehér selyem zászlót (74.422/99. okt. 5. vkm.);

üdvözlő táviratot küldött a nyitrai főgymnasium új épületének felavató ünnepélyére, nemkülönben a selmecz-bélabányai honvédemlékszobor leleplezésére; az 1900. évi deczember hó 1-én Vörösmarty Mihály születésének 100-éves fordulója alkalmából

tartandó jubiláris ünnepélyre szóló felhívás érdemleges elintézése pedig a jövő tanévre maradt.

Tudomány-egyetemünk dicső emlékezetű Mária Terézia királynő halálának évfordulóján az egyetemi templomban ezuttal is gyász-istenitiszteletet tartott; feledhetetlen nemzeti őrangyalunk, dicsőült Erzsébet királyné emlékezetére az egyetemi tanács elhatározta, hogy minden év november 19-én az egyetem templomában ünnepi gyász-istenitisztelet tartandó, melyre az egyetem Rector Magnificusa a tanári kart körlevél útján s az ifjúságot hirdetmény útján hívja meg.

Az általános igazgatás keretében még csak a szabályzatrevizionális munkálatokról kell néhány szóval megemlékezni. A szabályzatrevizionális munkálatok az egyetemi tanácsot a lefolyt tanévben is VIII. rk. ülésben foglalkoztatták, a melynek eredményéről Ő Excellenciájához 2898/99—900. sz. a. felterjesztést is tett.

Az egyetem törvényeinek, régi autonom szabályainak, szóval önkormányzati intézményeinek revíziója csak a jogfolytonosság szorgos figyelembevétele és a történeti tradíciók, közjogi és magánjogi jogosítványok érintetlen hagyásával eszközölhető, a mi nem a mai közigazgatás modern kívánalmainak mellőzését, hanem csak az egyetemi élet szabadságának garanciáit jelenti.

Érthető tehát, ha az egyetemi tanács ezen nagyfontosságú munkálatok létesítésénél egyetemünk régi *törvényeinek*, illetve törvényerejű szabályainak (1872. XIX. 2. §. 1. b. és 1848. XIX. t.-cz.) módosításánál egyéb elfoglaltságai folytán is teendőit be nem fejezhette, illetve számos megoldandó kérdéssel még elsődleges olvasásban sem foglalkozhatott. A közigazgatás

mai fejlett igényei mellett a czélnak megfelelő jó önkormányzati törvények megteremtéséhez az egyetemi tanács új tényezőire is derekas munka vár, annyival is inkább, mivel Ő Excellenciája f. évi jul. hó 14-én 42.255. szám alatt a tényleges állapotok helyes megítélésével a tisztviselői szabályzat kidolgozására is felhívni méltóztatott az egyetemi tanácsot.

Az egyetemi tisztviselők körében a lefolyt tanév lényeges változásokat hozott létre. A Rector az egyetemi tanács egyhangú hozzájárulásával — tisztéhez kötött jogánál fogva — kinevezte az egyetem új tanácsjegyzőjét és az egyetemi iroda igazgatóját dr. MARGITAI ANTAL személyében, a mely kinevezést a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minister úr 34.088/900. V. 26. sz. alatt megerősíteni méltóztatott: MARGITAI jogtutor e kinevezését tízévi egyetemi administratív szolgálat előzte meg, azonkívül pedig vármegyei szolgálatot is igazolt jegyzői diplomája és egyéb okmányaival. Ez administratív főtisztviselőnk egyszersmind az egyetemi alapítványok kezelője s a közp. épület felügyelője.

Ő cs. és ap. kir. Felsége 1899. évi nov. hó 8-án kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebb kinevezni méltóztatott egyetemi könyvtárunk igazgatóját: dr. FERENCZY ZOLTÁN kolozsvári tudomány-egyetemi címzetes ny. rendkívüli tanárt, a ki az egyetemi tanács színe előtt a tiszti esküt szabályszerű módon letette (87.402/99. XI. 21. vkm. sz.), nemkülönben ROZINAY ISTVÁN építész, a ki a Stefkó Károly nyugdíjazásával megüresedett *egyetemi főgépész*i állás megszüntetése mellett egyetemünk gazdasági segédhivatalához *műszaki felügyelővé* neveztetett ki a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minister úr által. (85.422/99 XI. 30. vkm. sz.)

A kebelbeli quaestura ellenőri állása is megüresedvén, ezen állomásra középiskolai tanulmányai és államszámviteltani vizsgálata, nemkülönben négy és félévi kebelbeli quaesturai szolgálata alapján az egyetemi tanács egyhangú hozzájárulásával s ő Excellenciájától kieszközölt *koréngedély* alapján FONTAINE ANDOR lenne kinevezendő a rector részéről. A kinevezés ügye ugyanis a jövő tanévre maradt. (2081/99—900. r. sz.)

Tisztviselői előléptetések is történtek a lefolyt tanévben ugyanazon fizetési osztály magasabb fokozataiba és pedig: DEÁKY SÁNDOR *gazdasági hivatali igazgató* és dr. MÁTÉ SÁNDOR egyetemi könyvtári első *őr* 1900 január 1-jétől a VII. fizetési osztály második fokozatába (4400 korona fizetés és 1200 korona lakbérilletmény), TETZEL LÖRINCZ egyetemi *könyvtártiszt* szintén 1900 jan. 1-től a X. fizetési osztály második fokozatába (1800 korona fizetés és 700 korona lakbérilletmény) léptek elő. (33.402/900 V. 19. vkm. sz.) DEDEK CRESCENS LAJOS egyetemi *könyvtártiszt* pedig a IX. fizetési osztály második fokozatából ugyanezen fizetési osztály első fokozatába (2600 korona fizetés és 800 korona lakbérilletmény. 68.369/99. X. 18. vkm. szám.)

Ugyanezen fizetésemelésekkel kapcsolatban FEKETE JÓZSEF egyetemi növénykerti intézőt előléptette a Rector a IX. fizetési osztály első fokozatába (2600 korona fizetés és 800 korona lakbérilletmény) és FÁCZONYI GYULA egyetemi irodatisztet a X. fizetési osztály 3-ik fokozatából ugyanezen osztály 2-ik fokozatába. (1800 korona fizetés és 700 kor. lakbérilletmény. 38.502/900 VI. 8. vkm. sz.)

Sőt ROZINAY ISTVÁN műszaki felügyelő is, a ki csak f. évi január hó 1-től neveztetett ki a IX. fize-

tési osztály 3. fokozatába, a f. évi jul. hó 10-én kelt 42.796. számú leirat szerint ugyancsak január 1-től kezdődőleg a IX. fizetési osztály 2-ik fokozatába léptettetett elő.

Midőn az egyetemi *könyvtár és gazdasági hivatal* keretében történt ez előléptetéseket egyetemünk krónikájába följegyeztük, nem mulaszthatja el a rectori hivatal azon tényt constataálni, hogy a mai fejlett közigazgatás mellett, a midőn a régi falusi jegyzőből is a viszonyok helyes felismerésével az 1900. évi XX. t.-cz. fontos közigazgatási organumot teremtett, a közigazgatás bármely ágában messze elmaradt a valóságtól azon mondás, hogy a hivatal képezi ki a tisztviselőt.

A társadalmi élet mai szövevényes alakulata és a jogállam ezernyi rendszabályai mellett a jó és gyors adminisztráció sok elméleti szakismeretet és nem kicsinylendő tapasztalatokat igényel a tisztviselőktől. Az egyetemi adminisztráció pedig egyáltalán nem tartozik a közszolgálat azon része közé, a hol csupán sablonos functiókból állana a közszolgálat, sőt a közigazgatásnak annyiféle szála fut itt össze, hogy arról csak az alkothat tiszta képet, a ki a viszonyokat közvetlenül ismeri. Képzett, erkölcsileg kellőleg értékelt és megfelelőleg javadalmazott tisztviselőkre van szükség, a mi úgy vihető keresztül, hogy az 1893. évi IV. t.-cz. alap gondolatának megfelelőleg az egyetemi tisztviselők is *működésük értékéhez képest* előléptettessenek, illetve magasabb fizetési osztályokba kineveztessenek. Az *autonom kinevezési jog* ennek egyáltalán nem derogál, mert hiszen az egyetemi önkormányzatban működő tisztviselők ugyanazon létszámba tartoznak, a melybe a többi állami tisztviselők; de a ki az 1893. IV. t.-cz. osztályozásába

betekint, meggyőződhetik arról is, hogy a többi állami tisztviselőkkel szemben *főleg a szorosán vett administratív, tehát a legtágabb közigazgatási működési körben dolgozó tisztviselők* úgy szolgálati jelleg, mint javadalmazás tekintetében feltétlenül hátrányban vannak. (Rectori és dékáni hivatalok személyzete.)

A tisztviselők közül a lefolyt tanévben JALSOVSZKY JÓZSEF gazdasági hivatali gondnok, a tanácsjegyzői teendőknek helyettesi minőségben való ellátásáért és NICKMANN OTTÓ iroda-segédtsízt egyenkint 300—300 korona jutalomban részesültek (34.088/1900. V. 26. vkm. sz.), DEÁKY SÁNDOR gazdasági hivatali igazgató pedig a gazdasági hivatali gondnoki teendők ellátásáért, nemkülönben KUBINYI ZSIGMOND gazdasági hivatali ellenőr és ASCHER ISTVÁN *kirendelt ministeriumi szám-ellenőr* helyettesítési díj engedélyezése iránti kérelmek alapján szintén díjazásban részesültek, dr. MÁTÉ SÁNDOR első könyvtári őrnek az igazgatói teendők helyettesi ellátásáért 500 koronányi tiszteletdíj engedélyeztetett. (100.562. ex 1899/900. jan. 5. vkm. sz.). DEDEK CRESCENS LAJOS egyetemi könyvtártiszt részére egészsége helyreállítása céljából 400 koronányi segély utaltatott ki (98.274/1899. decz. 23. vkm. sz.), FONTAINE ANDOR-nak pedig 705 korona, utóbbi a reservált alap terhére, de egyúttal 600 korona jutalomdíj is a budapesti IX. ker. állampénztárból, mint quaesturai helyettes ellenőrnek. (42.255/1900. jul. 14. vkm. sz.). MANDÁK DEZSŐ kebelbeli quaestor javadalma is rendeztetett a lefolyt tanévben; a reservált alap terhére ugyanis 1100 koronányi fizetési kárpótlásban részesült (96.633. 1899. decz. 22. vkm. sz.), lakbér kárpótlás czímén pedig 600 koronában (521.250/ex 1899/900. jan. 8. vkm. sz.); továbbá 1899. jul. 16-tól kezdődőleg 16 köb-

méter háromszor vágott cserfahasáb évi fajárandóság illeti meg (38.997/900. jul. 2. vkm. sz.) és folyó évi július 16-tól kezdve természetbeni lakása helyett évi 800 korona lakpénz s folyó évi május hó 1-től évi 524 korona lakpénzpótlék (14.269/900. IV. 14. vkm. sz.)

FÁCZONYI GYULA egyetemi irodatiszt is 400 korona jutalmat nyert, mint az alap- és államvizsgálati bizottság tollnoka. (48.895/900. VII. 15. vkm. sz.)

Végül megemlítjük, hogy DEDEK CRESCENS LAJOS egyetemi könyvtártiszt, mint a központi congruabizottság titkára, az egyetemi könyvtárban való délutáni hivataloskodás alól további rendelkezésig fölmentetett, tehát részleges szabadságolást nyert (4091/99. X. 10. vkm. sz.) s hogy VÖRÖS ÁKOS kebelbeli quaesturai ellenőr rövid időre nyugalomba helyezése után: folyó évi június 16-án 58 éves életkorában elhunyt. Özvegyének a nyugdíj folyósíttatott. Mint a kinevezésnél, épp úgy a helyettesítésnél is a tanács saját hatáskörében jogosított intézkedni s a jelen esetben a helyettesítéssel FONTAINE ANDOR quaesturai díjnokot bízta meg.

Áttérünk ezután néhány szóval az *egyetemi iroda szükségleteinek fedezetére.*

Tudvalevő dolog, hogy beligazgatási adminisztrációnk személyzeti ügye meglehetősen rendezetlen és vizás állapotban van; már pedig nagy fogalmú sokoldalú és *jelentős* adminisztrációt kellő hivatali szervezet nélkül semmiféle önkormányzati testület, vagy egyéni hatóság sem tudott eddig még lebonyolítani, *főleg oly helyen, a hol közönséges képzettségű másoló egyének még a díjnoki teendők ellátására sem ütik meg a szükséghez szabott mértéket.*

Százados levéltárunk anyaga is sürgős rendezésre

vár. Nem alkalmas e tér arra, hogy a multak mulasztásait itt ecseteljük, csak azt jegyezzük meg, hogy akkor, a midőn a törvényhatósági levéltárak rendezésének ügye is foglalkoztatja az illetékes köröket, a midőn szaktestületek hazai levéltáraink ismertetéséhez évtizedekre szóló kutatásokat folytatnak, talán ideje lenne az *egyetemi levéltár értékes anyagának rendezéséhez is* hozzálatni. Ámde ez oly állapotban van, hogy évtizedekre szólólag még elenchusai sincsenek, miért is a rendezés több évre terjedő erős munkát igényel, mely addig szakszerűen meg sem kezdhető, a míg az iroda jelenlegi állapotában van.

Mert 2895 koronányi évi díjnoktartási átalánynyal, 600 koronányi irodaátalánynyal, (a dekanatusok pedig 100 koronányi irodaátalánynyal), 600 koronányi repraesentationális átalánynyal és 8000 koronányi nyomtatványátalánynyal akkor, a midőn a munkák mennyisége és minőségére való figyelemmel úgy a díjnoktartási és irodaátalány, mint az egyetemi hatóság közjogi jellegű repraesentationális feladatai folytán a repraesentationális átalány tetemesen felemelendő s a 8000 koronás nyomtatványátalány pedig — a végleges rendezésig — legalább évi 14.000 koronára akként egészítendő ki, *hogy abból csakis az egyetemi hatóságok hivatalos közigazgatási nyomtatvány-szükségletei fedeztessenek* (rectori s dékáni hivatalok) a közszolgálat mai fejlettsége és sokoldalúsága mellett jó és gyors administratiót létesíteni nem lehet.

Okszerű összefüggésben áll ez azzal, hogy az egyetem önkezelésében, — ellentétben nagyközségeink és állami segélyben részesülő törvényhatóságaink háztartásával — autonom szükségleteinek fedezésére nincs bevételi forrás s így a legcsekélyebb összeg kiutalványozá-

sánál az ügyiratok tanúsága szerint ő Excellentiájához fordul nem egy esetben negatív eredménynyel.

Itt kell felemlítenünk, hogy egy *napidíjas irnok* díjazására az egyetemi könyvtár részére 500 korona engedélyeztetett (2941/900. II. 3. vkm. sz.), MIKLÓS ALAJOS és FARKAS ILONA egyetemi díjnokok f. évi junius hó 1-től kezdődőleg a budapesti IX. ker. állampénztárnál folyósított 3—3 korona nápidíjjal alkalmaztattak az orvoskari dékáni hivatalban teljesítendő szolgálattal (41.184/900. VI. 28. vkm. sz.) s hogy a *napidíjasok illetményeinek pótlására* 505 korona, egy *Yost-írógép* és asztal, nemkülönben egy sokszorosító készülék beszerzésére 700 korona folyósított. (71.306/99. X. 23. vkm. sz.)

A kebelbeli *quaesturái díjnokok* illetményei *egyéb fedezet híján* ezúttal is a szerény *nyomtatvány-jövedelemből* utaltattak ki. (1253/99—900. r. sz.)

A szükséggel arányban egyáltalában nem álló *repraesentationális átalány* pedig 1000 koronával pótoltatott az egyetemi rezervált alapból. (85.444/99. XI. 27. vkm. sz.)

Az egyetemi *gazdasági hivatalra* vonatkozólag, a melynek szervezeti revíziójával az egyetemi tanács foglalkozik (2094/99—900), még az alábbiakat jelenthetjük:

Egyetemünk 1900. évi *dologi szükségleteire*, Deáky Sándor gazd. hivatali igazgató kezéhez 98.744. ex 99—900. I. 15. vkm. sz. a. 465.475 korona, 40.345/900. VI. 22. vkm. sz. a. pedig 215.128 korona folyósított.

Intézkedés történt az *egyetemi főző- s mosókonyha kibővítéséről* s elavult berendezésének megújításáról (46.775/900. VII. 15. vkm.), nevezett helyiség gépházában alkalmazott *kisegítő géplakatos díjainak* fede-

zéséről (86.048/99. XI. 25. vkm. sz.), az *Auer-égő* testek mikénti szállításáról (71.307/99. X. 16. vkm. sz.), az *Auer-féle* világítás költségei czímén 8000 korona engedélyezéséről (16.558/900. III. 17. vkm. sz.), az egyetemi központi épületben a *szolgaszemélyzet által használt lakásokba vízvezeték* bevezetéséről és a pincze-helyiségekben megfelelő *mosókonyha* berendezéséről (86.038/99. XI. 9. vkm. sz.), *víztfűlfogyasztás* czímén 6037 korona 69 fillér engedélyezéséről s a víztűlfogyasztásnak mikénti meggátolásáról (23.873/900. IV. 14. vkm. sz.), egyetemünk 1899. évi gazdasági kezelésében előállott *tűlkiadás fedezésére* 200.000 korona engedélyezéséről (90.770/99. XI. 30. vkm. sz.) és végül a *kórodák költségeire* nézve készített *kimutatások* egy teljes példányának a számadások kapcsán való fölterjesztéséről. (40.336/900. VII. 18. vkm. sz.)

A budapesti m. kir. tudomány-egyetem könyvtárának 1899. évi működéséről és állapotáról a következőkben számolunk be:

A könyvbeszerzési évi átalány 1899-ben is 12.000 frt állami dotatióból és 2500 frt könyvtári illetékből állott. Ehhez járult rk. jövedelemben 80 frt 58 kr, együtt 14.580 frt 58 kr. Ez az összeg az egyes karok közt bizonyos $\%$ -ok szerint oszlik meg s így esett a hittudományi karra 12 $\%$ -ban 1749 frt 68 kr, a jog- és államtudományi karra 22 $\%$ -ban 3207 frt 72 kr, az orvosi karra 30 $\%$ -ban 4374 frt 18 kr, a bölcsészeti karra 36 $\%$ -ban 5249 frt. Ebből az összegből kiadatott könyvvásárlásra 10.419 frt 91 kr, könyvköttetésre 2987 frt 46 kr, vegyesekre 133 frt 36 kr, papirra és irodaszerekre 242 frt 87 kr, Garay János szobrának megvételére 800 frt, összesen: 14,583 frt 60 kr, azaz 3 frt 2 krral több.

Ez összegből, valamint ajándékokból gyarapodott a könyvtár 1798 művel, 2712 kötetben és 902 drb apróbb nyomtatvánnyal, melyekhez járul özv. Arany Lászlóné, Szallay Gizela úrnő adományából *Aristophanes* fordításának nagybecsű kézirata *Arany János*-tól I—III kötetben. Ezeket hozzáadva az 1898-ik évi állományhoz (224.699 kötet), könyvtárunk állománya 1899 végén 227,411 kötet, 41088 apróbb nyomtatvány volt (1898-ban 40.186 drb), 1607 kézirat 444 drbban. Gyarapodott továbbá a lefolyt évben könyvtárunk egy nagyobb könyvgyűjtemény megvásárlásával is, ugyanis ő Nagyméltósága 1899 augusztus 1-én 47.572. sz. a. megvásárolni méltóztatott 2500 frtban néhai Szilágyi Sándor könyvtárát, melyről azonnal jegyzék vétetett föl s ez 836 sorszám alatt 3798 darabot tüntet föl. Ennek feldolgozása még a jövő feladata s így most még meg nem határozható, hogy e becses gyűjteményből könyvtárunk gyarapodása mennyi lesz.

Könyveket ajándékoztak a könyvtárnak: a) *Tesületek és szerkesztőségek*: M. k. kormány, cs. és k. közös kormány, osztrák cs. kormány, amerikai, dalmát, francia, horvát, indiai, olasz kormány, budapesti orosz főconsuli hivatal, magyar képviselőház, Alsófehérm. alisp. hivatala, Varasdm., Budapest székesfőv. tanácsa, fővárosi közmunkák tanácsa, S.-Szent-György, Temesvár, Fiume, Zágráb vár. tanácsa, Orsz. Törvénytár szerk., M. kir. közp. statiszt. hivatal, horvát, osztrák, Budapest székesfővárosi statisztikai hivatalok, Institut international de statistique, budapesti, kolozsvári, miskolci keresk. és iparkamarák, esztergomi, kalocsai érseki hivatalok, veszprémi r. k. püspökség, zirczi apátság, csornai premontrei rendház, kolozsvári unit. egyház, cs. és kir. hadi levéltár, budapesti áll. rendőrség fő-

kapitánysága, pécsi 8-ik honvédhuszár-ezred, pesti szegény-gyermekkorház, Állatvédő-Egyesület, M. k. földtani intézet, Erdélyi Kárpát-egylet, orsz. vízépitési igazgatóság, magyar mérnök- és építész-egylet, meteorologiai intézet, norvég meteor. int., egyetemi növényt. int., bécsi palaeontologiai int., ógyallai csillagda, bécsi egyet. csillagda, Comité intern. des poids et mesures á Sèvres, Det kgl. norske Videns kabersselskab (Throudhjem), Magyar heraldikai társ., Magyar jogász-egylet, Izr. m. irod. társ., Bács-Bodrogm. történelmi társulat, Hunyadmegyei történelmi társulat, Nagyváradi Szigligeti-társaság, Smithsonian Institution, Magyar Tudományos Akadémia, bécsi cs. tud. akad., brüsseli belga akadémia, U. S. National-Museum, (Washington), M. n. muz. könyvtára, magy. képviselőház könyvtára, frankfurti Rotschild-könyvt., Pester Lloyd, Pesti Hírlap, Pesti Napló, Archaeologiai Értesítő, Gyógyászat, Gyógyszerészeti Hetilap, Gyógyszerészeti Közl., Orvosi Hetilap, Magyar Iparművészet, Műcsarnok, Jogtud. Közl., Büntetőjog Társ., Magyar Nyelvőr, Magyar Keresk. Muzeum, Technologiai Lapok, Magyar Nyomdászat, Magyar Ipar, Földművelési Értesítő, Magyar Nemzetgazda, Leopoldina, Központi Értesítő, Budapesti Közlöny, Fővárosi Közlöny, Kisdiednevelés, Magyar Sion, Magyar Paedagogia, Jézus Szentséges Szívének Hirnöke, Magyar Szemle, Magyar-Zsidó Szemle, Kath. Egyház, Közlöny, Protest. egyházi és iskolai lap, Religio, Vasárn. Ujság, Ország-Világ, Erdélyi Muzeum, Ellenzék, Bolond Istók, Kakas Márton, Urambátyám, Üstökös, Borsszem Jankó szerkesztőségei, M. kir. államnyomda, Egyetemi nyomda, kolozsvári m. k., zágrábi m. k. egyetemek, egri érseki joglyceum, Kecskeméti jogakad., Máramaroszigeti ref. főiskola,

asuncióni, baltimorei John Hopkins, baseli, bécsi, berlini, berni, breslaui, cagliarii, californiai, christianiai, darmstadt, edinburghi, glasgowi, greifswaldi, grenoblei, halle-wittenbergi, innsbrucki, jenai, koppenhágai, königsbergi, lillei, lyoni, pennsylvaniai, prágai, princetoni, stockholmi, tokioi, tübingeni, upsalai, utrechti egyetemek s a párisi École normale supérieure. b) *Egyesek*: özv. Arany Lászlóné, Barcza Imre (Budap.), özv. Becker-Denkenberg Károlyné sz. Mülinen Eleonora grófnő (Bécs), Berkeszi J. (Temesvár), Blau Lajos (Bpest), Bodor István (Rima-Szombat), Borovszky Samu (Budap.), Bubics Zsigmond (Kassa), Szentmártoni Darnay Kálmán (Sümegh), dr. Dézsi Lajos, Ecseri Lajos, dr. Erdélyi Pál (Bpest), Erdújhelyi Menyhért (Zenta), Fenyvessy Ferencz (Veszprém), dr. Ferdinándy Géza, Frederik Jenő (Bpest), Gál Kelemen (Kolozsvar), Heltai Ferencz (Budapest), Horion Ch. özvegye (Brüssel), Horváth János és Károly (Bpest), Hradszky József (Szepeshely), dr. Janda József (Esztergom), Kalocsay E. (Csurgó), Kerntler Ferencz, Kollányi Ferencz (Bpest), Konec József (M.-Vásárhely), dr. Kőrösy József (Bpest), Krupec István (Pozsony), Kürz Antal, dr. Láng Lajos, Lipóczy György, dr. Mandello Gyula (Budap.), Marianescu Athanáz (N.-Várad), dr. Márki Sándor (Kolozsvar), Maszák Hugó, Mayer Gyuláné (sz. Szüts Olga) és Szüts Irén (Bpest), Monro Thomas Kirkpatrick (Glasgow), Morgenstern Lina (Budapest), Móricz Károly (Kecskemét), Mongel D. A. (Mülheim a/d. Ruhr), Müller V., Némäti Kálmán, dr. Némethy Géza (Budap.), Perl Imre (Sz.-Fehérvár), dr. Pertik Ottó, Pertl András, Pettkó Béla (Bpest), Poszvék Sándor (Sopron), Raffay Ferencz, dr. Reiner János, dr. Schulek Vilmos, dr. Somló Bódog (Budap.), Stein M. A. (Lahore), Sziklay János, dr. Szilágyi Sándor, Szurmay Sándor,

Temesváry Rezső, Tomka Sándor (Budap.), Tóth Mike (Kalocsa), dr. Török István (Kolozsvár), dr. Vámbéry Ruzstem (Budapest), Veres Samu (Rimaszombat), Wajdits J. (N.-Kanizsa), Walter Gyula, Weiner Moszkó (Budapest).

Ki kell emelni még e helytt az adományokból azt, hogy Mayer Gyuláné szül. Szüts Olga és Szüts Irén úrhölgyek ajándékoztak 11 fényképet könyvtárunknak, melyek egyike a könyvt. tisztviselőit ábrázolja 1885-ből, a többi 10 darab irodalmunk és közéletünk 10 kitünőségének arcképe. Továbbá Pettkó Béla úr ajándékozott hét darab érmet. Felhasználjuk a legnagyobb örömmel ezt az alkalmat arra, hogy a nemes adakozóknak e helyen is kifejezzük legmelegebb hálánkat.

De ez eredmény felsorolása mellett egyszersmind ki kell emelni, hogy az egyetemi könyvtár átalánya a mi egyetemi viszonyaink mellett távolról sem elég. E körülmény okozta azt is, hogy évek lefolyta alatt a könyvtár a könyvtárusi számlák kifizetésével jelentékeny hátralékban maradt. De még ha az összes hátralék kifizettetnék is, ez csak egyik oldala a kérdésnek; a jövő fejlődés nem kevésbé volna azért meggátolva, ha az átalány nem emeltetnék. Ugyanis majdnem pontos adatok szerint már is összeállított az, hogy ez átalányból, mint az minden könyvtárnál így van s másként nem is lehet, az évi folyóiratok és folytatások igénybevesznek negyedévenként körülbelül 4000 koronát s így a 29.000 korona összes bevételből tisztán könyvek beszerzésére fordítható 24.650 koronából 16—17.000 korona már le van foglalva s így alig marad több valamivel 7000 koronánál új könyvekre

s tehát a tanszékek szükségleteivel, az új s folyton növekvő tudományos irodalommal a könyvtár lépést éppen nem tarthat. Mindezek az évi átalány fölemelését teszik szükségessé már a legközelebbi jövőben, ha lépést kíván tartani a könyvtár a tudomány igényeivel.

A külföldi könyvtárakkal és tudományos intézetekkel való érintkezésről a következő jegyzék szól:

1. Bécsi cs. és kir. udvari könyvtár.
2. Bécsi cs. kir. egyetemi könyvtár.
3. Bécsi cs. és kir. udvari és állami levéltár.
4. Bécsi cs. és kir. közös pénzügymin. levéltár.
5. Bécsi cs. és kir. hadi levéltár.
6. Berlini kir. könyvtár.
7. Czernoviczi cs. kir. egyetemi könyvtár.
8. Drezdai kir. könyvtár.
9. Gráci cs. kir. egyetemi könyvtár.
10. Innsbrucki egyetemi könyvtár.
11. Krakói cs. kir. Jagelló-egyetemi könyvtár.
12. Lembergi cs. kir. egyetemi könyvtár.
13. Müncheni kir. könyvtár.
14. Müncheni udvari és állami levéltár.
15. Rakoniczi főreáliskola igazgatósága (Csehország).
16. Spittali (Karinthia) kerületi kapitányság.

A könyvtár használatát pedig a következő táblázatok tüntetik fel:

C.

I. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár olvasótermét az 1899. évben látogatókról foglalkozási ág szerinti kimutatás.

	Január	Február	Március	Április	Május	Junius	Szeptember	Október	November	December	Összesen
Jog- és államtud.-hallgató	70	81	33	21	16	1	453	313	179	74	1241
Orvostanhallgató	12	8	6	1	2	—	87	39	23	11	189
Bölcsészethallgató . .	12	26	11	3	3	—	236	132	30	20	473
Gyógyszerészhallgató	—	1	—	—	—	—	1	3	1	4	10
Hittanhallgató	—	—	—	—	—	—	5	—	2	—	7
Műegyetemi hallgató . .	11	15	8	6	3	—	95	42	30	32	242
Közép- és szakisk. tanuló	1	2	2	18	10	4	2	9	5	3	56
Állatorvostanhallgató . .	—	1	—	—	—	—	5	10	5	10	31
Jog- és államtudományi szigorló	4	5	2	5	1	2	25	10	14	1	69
Orvostani szigorló	2	—	1	1	1	—	16	2	—	1	24
Ügyvédjelölt és joggya- kornok	14	9	9	11	13	6	44	42	25	17	190
Tanár- és tanítójelölt .	—	4	1	1	3	—	10	8	10	5	42
Magánzó	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	3
Hivatalnok	9	8	10	10	1	2	18	25	17	7	107
Hírlapíró és író	2	2	—	—	—	1	5	5	4	2	21
Tanár és tanító	1	5	2	3	4	1	18	10	4	5	53
Ügyvéd	—	2	2	—	1	—	2	—	2	3	12
Orvos	1	1	—	2	—	1	3	—	1	1	10
Lelkész	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3
Katonatiszt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Kereskedő	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	4
Mérnök	—	—	—	—	—	1	1	2	2	1	7
Művész	—	1	—	2	—	—	—	2	2	—	7
Vegyész	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2
Gazdász	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Építész	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Gyógyszerész	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Erdész	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Összesen	139	174	83	85	58	20	1031	656	359	199	2809

A 2.809 látogatási jogosultsággal bíró olvasó 49.034 ízben vette igénybe az olvasótermet és itt 53.463 művet használt. Az erre vonatkozó részletes kimutatás a II. táblázatban foglaltatik.

C.

II. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár közolvasótermének forgalma
az 1899. évben.

Hónap	Olvasók összege	A használt művek szakok szerint									A használt művek összege
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
		Hittudom.	Jogtudom.	Államtud.	Orvostud.	Mathematika és term-tudom.	Bölcsészeti- és nevelés-tud.	Történelmi és földrajzi tud.	Nyelvészet és irodalom	Fizika, énekel- és vegyesek	
Január . . .	5796	17	2606	498	806	437	187	577	536	362	6026
Február . . .	6212	15	2731	464	915	441	245	584	633	363	6891
Márczius . .	5281	23	2292	606	539	403	126	539	530	307	5365
Április . . .	4252	14	2138	505	306	291	101	415	372	292	4434
Május . . .	4349	5	2039	558	312	355	85	416	434	341	4545
Junius . . .	1778	4	786	259	164	119	50	179	202	206	1969
Szeptember .	2789	9	1197	327	266	235	114	351	287	165	2951
Október . .	5634	12	2858	670	462	347	183	708	603	1080	6923
November . .	6183	10	3887	779	540	408	161	773	910	714	8182
Deczember .	6760	5	2892	793	566	471	174	707	631	438	6677
Összesen	49034	114	23426	5459	4876	3507	1426	5249	5138	4268	53463

Az olvasóterem július és augusztus hónapban zárva volt.

C.

III. TÁBLÁZAT.

A budapesti egyetemi könyvtár tanári dolgozó- és folyóirati termében a használati forgalom az 1899. évben.

Hónap	Az olvasók száma	A használt művek szakok szerint												A használt művek száma	
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	Ösnyontatvány	Folyóirat	Kézirat		Vegyes
		Hittudom.	Jogtudom.	Államtud.	Orvostud.	Mathematika és term.-tudom.	Bölcsélet- és nevelés-tud.	Történelem és földrajz	Nyelvészet és irodalom	Egyetemes encycl.					
Január	227	—	27	30	14	17	26	140	2	133	—	256	—	—	645
Február . . .	259	1	44	21	11	20	21	170	13	130	4	325	—	—	760
Márczius . . .	299	6	38	31	7	17	11	166	—	179	—	370	—	—	819
Április	261	—	26	34	11	14	3	86	—	140	2	380	—	—	696
Május	187	—	7	19	4	5	16	88	25	104	80	223	—	—	571
Junius	184	—	3	6	10	2	5	60	9	66	82	178	—	—	421
Szeptember .	192	22	92	48	16	21	80	42	59	101	—	258	—	—	747
Október . . .	288	39	125	57	26	31	141	77	81	171	7	256	—	—	1011
November . .	357	27	111	65	51	47	159	39	66	90	2	186	10	73	925
Deczember . .	301	47	123	73	57	46	152	66	58	64	—	225	—	28	939
Összesen	2555	142	596	384	207	226	614	934	313	1178	177	2657	10	101	7534

C.

IV. TÁBLÁZAT.

A budapesti egyetemi könyvtár könyvkölcsönzési forgalma
az 1899. évben.

Hónap	A kölcsönzők száma	A kölcsönvett művek szakok szerint													A kölcsönvett művek száma
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	Ősnyomtatvány	Folyóirat	Kézirat	Vegyes	
		Hittudom.	Jogtudom.	Államtud.	Orvostud.	Mathematika és term.-tudom.	Bölcsélet- és nevelés-tud.	Történelem és földrajz	Nyelvészet és irodalom	Egyetemes encycl.					
Január . .	309	66	104	43	20	18	57	265	216	63	10	70	14	2	948
Február .	346	41	127	16	46	36	43	258	188	75	29	125	27	12	1023
Márczius .	363	72	105	41	41	14	41	266	287	48	16	106	14	1	1052
Április . .	333	46	105	37	33	28	73	308	268	21	11	146	2	3	1081
Május. . .	317	61	126	13	27	24	59	268	237	101	78	129	7	21	1151
Junius . .	437	105	147	63	36	28	114	530	371	129	20	212	30	4	1789
Julius. . .	126	34	60	19	9	7	22	136	151	24	—	107	7	—	576
Augusztus	77	6	28	9	8	15	27	61	75	10	—	34	3	—	276
Szept. . .	343	81	124	33	24	27	51	331	223	76	33	123	6	—	1132
Október .	435	78	124	51	49	21	45	445	449	186	26	276	13	36	1799
November	468	116	155	53	58	37	68	556	463	78	18	140	20	60	1822
Deczemb.	342	43	134	92	70	22	67	310	270	38	3	188	8	13	1258
Összesen	4596	749	1339	470	421	277	667	3734	3198	849	244	1656	151	152	13907

Egyetemi *altiszteink és szolgálaink létszámában* bekövetkezett változásokról és az ezzel kapcsolatos ügyekről óhajtunk még szólni.

Az egyetemi altisztek és szolgálak *kinevezése*, nemkülönben *előléptetése és áthelyezése* a fegyelmi joggal együtt egyetemünk rektorának tisztéhez tartozik. Mint „*egyetemi szolgálak*“ illetve „*altisztek*“ *neveztetnek ki* az egyes intézetekhez az intézeti igazgató meghallgatása mellett s ugyancsak az intézeti igazgató meghallgatásával *helyeztetnek át* egyik szolgálati állomásról a másikra. (3378/900. II. 19. és 33.201/900. V. 18. vkm. sz.)

Az altisztek évi fizetése az 1893. IV. t.-cz. 12. §-a szerint 800, 900 és 1000 koronás fizetési fokozatban, a hivatalsszolgáké pedig 600, 700 és 800 koronás fizetési fokozatban van megállapítva. E különböző fizetési fokozatokban előforduló előléptetésnél azonban nem feltétlenül a kinevezés sorrendjén alapuló idősbőség, *hanem e mellett az érdemesség és az alkalmazhatóság a döntő.*

Alkalmazásban áll egy 1400 koronányi fizetéssel és kettő 1200 koronányi fizetéssel javadalmazott gépész is a tisztviselők XI. fizetési osztályában.

Kinevezés a lefolyt tanévben nem történt, hanem csak többrendbeli *előléptetés, áthelyezés és napidíjas szolga* alkalmazása.

Általános nehézséget képez az egyes karoknál s a központban a *szolgahiány* és azon körülmény, hogy a napidíjas szolgálaknak egyenruhával való ellátásáról fedezet hiányában nem lehet gondoskodni, *a mi pedig a közszolgálat igényeinek nem felel meg.*

Az egyetemi tanács 1900. évi január 27-én kelt fölterjesztésében annak hangsúlyozásával, hogy a

pedellusok az egyetem régi tradíciója szerint az egyetemi szervezet alkatrészei, hogy ily állásra kinevezendő egyénektől nagyobb képzettség és megbízhatóság követelendő, hogy a külföldi egyetemeken a *pedellusok*, mint valóságos hatósági személyek magasabb fizetésben részesülnek, a *szolgai létszám* 800 koronás fokozatába sorozott *pedellusainak* az *altishti létszám* 1000 koronás *fizetési fokozatába* leendő *kinevezhetése végett* a szükséges *költségvetési intézkedések* iránt is *javaslatot tett*. Ő Excellentiája 12.840/900. VI. 2. számú leiratával azonban értesíteni méltóztatott, hogy a *laboránsok, kapusok és pedellusok* az „*altisztek*” egységes létszámába foglalandók és a fizetési fokozatokba való beosztás valamennyinél az egységes létszám keretében tisztán szolgálati idejük alapján viendő keresztül.

Erre nézve megjegyezhetjük, hogy az 1893. IV. t.-cz. 12. szakasza szerint nem csupán a sorrend, hanem az *érdemesség is mérvadó*, miért is kellő költségvetési fedezet mellett a *pedellusoknak* az *altishti létszám* legfelső fizetési fokozatába leendő kinevezése *akadályba nem ütközik s hogy ily magasabb fizetési fokozat egyetemünk jövőendő pedellusaira való tekintettel is minimális szükséglet képez*.

Az *altishti és szolgai létszám*, illetve rangsor összeállítására és a *szolgálati táblázatok* készítése folyamatban van.

Végezetül még csak azt említjük meg, hogy Ő Excellentiája jutalmak és segélyek czímén költségvetésileg felvett 3400 koronányi átalányunkból egyetemünk altishti és szolgaszemélyzetének jutalmaira és segélyeire a rektor *kezéhez 2400 koronát folyósított*, 1000 koronát pedig egyetemünk gazdasági hivatali igazgatójának utalt ki. (42.254/900. VI. 25. vkm. sz.)

Ettől függetlenül segílyt kaptak még: Wéber Róbert egyetemi gépész 200 koronát (900. III. 26. : 16.633.);

Szalai Jenő hittudománykari pedellus 120 koronát (900. VI. 9. : 36.912.);

Szabó Zsigmond és Patthy Imre egyenkint 50 koronát (900. VII. 15. : 48.895.);

Simon János szolga 100 koronát;

Rajzó József szolga 400 kor. kárpotlást;

Pollák János gazd. hiv. szolga 100 kor. személyi pótlékot. (30.395.)

Továbbá a szokásos drágasági segíly is kiutalványoztatott. (12.839/900. III. 8.)

F Ü G G E L É K.

A)

A budapesti kir. magyar tudomány-egyetem tanári illetményeinek szabályozására vonatkozó rendeletek.

I. Fizetések, korpótlékok, lakpénzek.

1. A vall. és közokt. m. kir. minister rendelete, melylyel a tudomány-egyetemen fizetendő tandíjak és ezen egyetem tanári illetményeinek rendezésére vonatkozó szabályzat közzétételik.

32.498. szám.

A budapesti kir. m. tud.-egyetem tanácsának.

Ő csász. és ap. kir. Felsége 1899 okt. 6-án kelt legf. elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a budapesti kir. m. tud.-egyetemen fizetendő tandíjak és ezen egyetem tanárai illetményeinek rendezése tárgyában kibocsátot Ö csász. és ap. kir. Felségének 1890. évi jul. 6-án kelt legf. elhatározásával jóváhagyott szabályzat hatályon kívül helyezése mellett az 1900. évi állami költségvetés rendén a / alatt négy példányban idezárt új szabályzat léptetessék életbe.

Midőn erről az egyetemi tanácsot örvendetes tudomásul értesítem, egyúttal tudatom, hogy a magasabb korpótlékok és lakáspénzek kiutalványozása iránt a // a. másolatban idezárt rendelettel intézkedtem. A félévi utólagos részletekben, tehát jun. és decz. hó végén esedékessé váló tandíj-jutalékok és tandíjkie-

gészítési összegek kiutaltványozása iránt pótlólag fogok intézkedni.

Tudatom egyúttal a tanácscsal, hogy az új szabályzat 2. §-ában foglaltakra nézve további intézkedésig az eddigi rendelkezéseket érvényben kívánom tartani.

Budapest, 1900 június 1-én.

WLASSICS S. K.

2. (a / csatolmány.) A budapesti kir. magy. tudomány-egyetemen fizetendő tandíjak és ezen egyetem tanárai illetményeinek rendezésére vonatkozó szabályzat.

(Jóváhagyottt Ő cs. és ap. királyi Felségének Bécsben 1899. évi okt. 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával; kiadatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister 1900. évi 32.498. sz. a. kelt rendeletével.)

1.

A budapesti egyetemen befolyó tandíjak az államkincstár tulajdonát képezik. A tandíjnak 5%-a azonban a fizetésnélküli rendkívüli és magántanárokat, nemkülönben a magántanítókat illeti meg.

2.

A budapesti egyetemen fizetendő tandíjak összegét, a tandíj 5%-ának a fizetéstelen rendkívüli és magántanárok valamint magántanítók között történő felosztásának módját, a tandíjelengedés összegét és az a körül követendő eljárást a vallás- és közoktatásügyi minister állapítja meg.

3.

Az egyetemi tanárok illetményei a következő összegekben állapíttatnak meg:

a) a nyilv. rendes tanárok évi fizetése 6000 kor., lakáspénzük 1600 korona;

b) a nyilv. rendkívüli tanárok évi fizetése 4000 korona, lakáspénzük 1200 korona;

c) a nyilvános rendes tanároknak öt 800 koronás, a rendkívüli tanároknak pedig öt 400 koronás évfödös pótlékra van igényük;

d) azon nyilvános rendes tanároknak, kik a 3-ik korpótlék élvezetébe lépnek, lakáspénzük 2000 koronára emeltetik fel.

4.

A tandíjjutalékok következőképen szabályoztatnak:

a) a hittudományi kar szolgálati időre nézve két legidősebb ny. r. tanára 3200, illetőleg 1600 korona tandíjjutalékban részesül;

b) a jog- és államtudományi, valamint az orvostudományi karon minden nyilvános rendes tanár 3200 korona tandíjjutalékban részesítettik;

c) a bölcsészeti karon a 12 legrégibb ny. r. tanár 3200, a szolgálati időrend szerint következő 12 ny. r. tanár pedig 1600 korona tandíjjutalékot húz. Átmenetileg betudandók ezen számba azon új tanárok, kik már tandíjjutalékot húznak.

5.

Azon tandíjkárpótlásos tanárok, a kiknek az 1896. polgári évben esedékessé vált tandíjkárpótlásuk a tandíjjutalékok összegét meghaladja, tényleges szolgálatuk tartama alatt a különbözetet tandíjkiegészítés czímén megkapják.

3. (§ a. csatolmány.) A vall. és közokt. m. kir. minister rendelete a tudomány-egyetemen fizetendő tandíjak és ezen egyetem tanári illetményeinek rendezésére vonatkozó szabályzat végrehajtása tárgyában.

α) Végrehajtás és módoszatok.

32.498. sz.

A budapesti m. kir. állampénztárnak.

Ő cs. és ap. kir. Felségének m. é. október 6-án Bécsben kelt legf. elhatározása és az 1900. évi VI. t.-cz. alapján utasítom az állampénztárt, hogy a budapesti tudomány-egyetem nyilv. r. tanárai közül a / alatt idecsatolt kimutatásban megnevezetteknek az említett kimutatás I. és III. rovatában kitüntetett eddigi korpótlékát és lakpénzét 1899. évi december, ill. 1900 január végével szüntesse meg, és ezen illetmények helyett a szóban forgó kimutatás II. és IV. rovatában megjelölt magasabb illetményeket f. é. jan., ill. február elsejétől kezdve jogosultaknak bélyegelt nyugtatóványaira, a szabályszerű szolgálati díjak levonása mellett, a szokott részletekben fizesse ki.

β) Kimutatás az egyetem tanárainak korpótlék- és lakbérilletményéről 1900. január, ill. február 1. óta.

(% a. csatolmány.)

Sorszám	A tanár neve	I.	II.	III.	IV.	Jegyzet
		1899. decz. 31-ével meg- szünte- tendő	1900 január 1-étől kezdve kifizet- endő	1900 jannár végével meg- szünte- tendő	1900 február 1-étől kezdve kifizet- endő	
		korpótlék		lakpénz		
		k o r o n a				
	I. Hittani kar.					
1	Dr. Bita Dezső	3.000	4.000	1.600	2.000	
2	Dr. Klinger István . . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
3	Dr. Kisfaludy A. Béla .	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
4	Dr. Berger Ev. János . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
5	Dr. Breznay Béla	2.400	3.200	1.600	2.000	
6	Dr. Rapaics Rajmund .	2.400	3.200	1.600	2.000	
7	Dr. Kanyurszky György	1.800	2.400	1.600	2.000	
	II. Jogi kar.					
1	Dr. Zsögöd Benő	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
2	Dr. Láng Lajos	600	800	.	.	
3	Dr. Antal Gyula	2.400	3.200	1.600	2.000	
4	Dr. Bochkor Károly . .	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
5	Dr. Kováts Gyula	1.800	2.400	1.600	2.000	
6	Dr. Schwarcz Gusztáv .	600	800	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
7	Dr. Concha Győző . . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
8	Dr. Lechner Ágoston . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
9	Dr. Nagy Ferencz . . .	1.800	2.400	1.600	2.000	
10	Dr. Hajnik Imre	3.000	4.000	1.600	2.000	
11	Dr. Herczegh Mihály . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
12	Dr. Sággy Gyula	3.000	4.000	1.600	2.000	
13	Dr. Timon Ákos	1.800	2.400	1.600	2.000	
14	Dr. Vécsey Tamás . . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
15	Dr. Földes Béla	1.200	1.600	.	.	* Lásd az utalványt.
16	Dr. Mariska Vilmos . .	3.000	4.000	1.600	2.000	

Sorszám	A tanár neve	I.	II.	III.	IV.	Jegyzet
		1899 decz. 31-ével meg- szün- te- endő	1900 január 1-étől kezdve kiíze- tendő	1900 január végével meg- szün- te- endő	1900 február 1-étől kezdve kiíze- tendő	
		korpótlek		lakpénz		
		k o r o n a				
III. Orvosi kar.						
1	Dr. Thanhoffer Lajos . .	2.400	3.200	1.600	2.000	
2	Dr. Klug Nándor . . .	2.400	3.200	.	.	
3	Dr. Kétly Károly . . .	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
4	Dr. Korányi Frigyes . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
5	Dr. Bókay Árpád . . .	1.800	2.400	1.600	2.000	
6	Dr. Dollinger Gyula . .	.	.	.	.	Megtartja eddigi illetményeit.
7	Dr. Fodor József . . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
8	Dr. Schulek Vilmos . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
9	Dr. Kézmárszky Tivadar	2.400	3.200	1.600	2.000	
10	Dr. Réczy Imre	600	800	.	.	
11	Dr. Tauffer Vilmos . . .	1.800	2.400	1.600	2.000	
12	Dr. Ajtay K. Sándor . .	3.000	4.000	.	.	
13	Dr. Högyes Endre . . .	2.400	*3.200	1.600	2.000	* Lásd az utalványt.
14	Dr. Plósz Pál	2.400	3.200	1.600	2.000	
15	Dr. Laufenauer Károly .	1.200	*1.600	.	.	* Lásd az utalványt.
16	Dr. Pertik Ottó	600	800	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
17	Dr. Genersich Antal . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
IV. Bölcsészeti kar.						
1	Dr. Scholtz Ágoston . .	1.800	2.400	1.600	2.000	
2	Dr. Than Károly	3.000	4.000	.	.	
3	Dr. Petz Vilmos	600	800	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
4	Dr. Pauer Imre	3.000	4.000	1.600	2.000	
5	Dr. Hatala Péter	3.000	4.000	1.600	2.000	
6	Lubrich Ágost	3.000	4.000	1.600	2.000	
7	Dr. Lóczy Lajos	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
8	Dr. Vámbéry Ármin . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
9	Dr. Szinnyi József . . .	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
10	Dr. Gyulai Pál	2.400	3.200	1.600	2.000	
11	Dr. Thewrewk Emil . .	3.000	4.000	1.600	2.000	

Sorszám	A tanár neve	I.	II.	III.	IV.	Jegyzet
		1899 decz. 31-ével meg- szün- te- tendő	1900 január 1-étől kezdve kifizé- tendő	1900 január végével meg- szün- te- tendő	1900 február 1-étől kezdve kifizé- tendő	
		korpótlék		lakpénz		
		k o r o n a				
12	Dr. Lengyel Béla . . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
13	Dr. Heinrich Gusztáv .	3.000	*4.000	1.600	2.000	* 1900. jan. 1-től élvezi az V. korpótl. 69061/99.
14	Dr. Becker Fülöp . . .	600	800	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
15	Dr. Mayr Aurél . . .	1.800	2.400	1.600	2.000	
16	Dr. Fröhlich Izidor . .	1.800	2.400	1.600	2.000	
17	Dr. Hampel József . . .	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
18	Dr. Medveczky Frigyes .	1.800	2.400	1.600	2.000	
19	Dr. Hegedüs István . .	2.400	3.200	1.600	2.000	
20	Dr. Asbóth Oszkár . . .	1.200	1.600	.	.	
21	Dr. Beöthy Zsolt . . .	2.400	3.200	1.600	2.000	
22	Dr. Simonyi Zsigmond .	1.200	1.600	.	.	* Lásd az utalványt.
23	Dr. Ballagi Aladár . . .	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.
24	Dr. Török Aurél . . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
25	Dr. Pasteiner Gyula . .	1.200	1.600	.	.	
26	Dr. Láncoz Gyula . . .	1.200	1.600	.	.	
27	Dr. Krenner József . . .	3.000	4.000	.	.	
28	Dr. Marczali Henrik . .	600	* 800	.	.	* L. az utalványt, nem kap magasabb lakp.
29	Dr. Koch Antal . . .	3.000	4.000	1.600	2.000	
30	Dr. Margalits Ede . . .	1.200	1.600	.	.	Nem kap magasabb lakpénzt.

γ) Újabb utalványozások.

(Az α) alatti rendelet folytatása.)

... Utasítom egyidejűleg az állampénztárt, hogy a szóban levő kimutatás II/15. pontja alatt említett, dr. FÖLDES BÉLA részére a folyó évi 9773. sz. rendelettel folyósított 600 koronás III-ik korpótléket folyó évi márczius 1-től, — nevezettnek eddigi 1600 korona lakpénzét pedig április végével szüntesse meg s ezen illetmények helyett f. évi márczius, illetőleg május 1-től kezdve nevezettnek III. korpótléka fejében, tehát a csatolt kimutatásban engedélyezett pótlékokon kívül évi nyolczszáz (800) koronát és évi kettőezer (2000) korona lakpénzt a szokott módon és részletekben, a szabályszerű szolgálati díjak levonása mellett, fizessen ki.

Utasítom továbbá az állampénztárt, hogy a kimutatás III/13. pontja alatt említett, dr. HÖGYES ENDRE tanár részére a folyó évi 11.494. sz. a. kelt rendelettel folyósított 600 koronás V-ik korpótléket folyó évi április 1-től szüntesse meg, és ezen összeg helyett nevezettnek f. évi április 1-től kezdve ötödik korpótléka fejében évi nyolczszáz azaz 800 koronát a csatolt kimutatásban engedélyezett járandóságokon felül a szokott módon és részletekben, a szabályszerű szolgálati díjak levonása mellett, fizessen ki.

Utasítom továbbá az állampénztárt, hogy a kimutatás III/15. t. a. említett dr. LAUFENAUER KÁROLY tanár eddigi 1600 koronás lakpénzét folyó évi július utolsó napjával szüntesse meg és nevezettnek f. évi július, illetve augusztus 1-től kezdve a július hó 1-én esedékessé váló III-ik korpótlék fejében, tehát a kimutatásban engedélyezett illetményekeken felül évi

nyolczszáz (800) koronát és évi kettőezer (2000) korona lakpénzt a szokott módon és részletekben, a szabályszerű szolg. díjak levonása mellett, fizessen ki.

Utasítom továbbá az állampénztárt, hogy a kimutatás IV/17. t. a. említett dr. HAMPEL JÓZSEF tanár részére a folyó évi 25.893. számú rendelettemmel folyósított 600 koronás III-ik korpótléket folyó évi május 1-től, ugyanannak eddigi 1600 koronás lakpénzét pedig április utolsó napjával szüntesse meg s ezen illetmények helyett f. évi május 1-től kezdve nevezettnek III-ik korpótlék fejében, tehát a kimutatásban engedélyezett illetményeken felül évi nyolczszáz (800) korona és évi kettőezer (2000) korona lakpénzt a szokott módon és részletekben, a szabályszerű szolg. díjak levonása mellett, fizessen ki.

Utasítom végül az állampénztárt, hogy a kimutatás IV/22. t. a. említett dr. SIMONYI ZSIGMOND tanár részére a f. évi 7294. sz. rendelettemmel folyósított 600 koronás III. korpótléket f. évi márczius 1-től, ugyanannak eddigi 1600 koronás lakpénzét pedig f. évi április 30-ával szüntesse meg és ezen összegek helyett f. évi márczius, illetőleg május 1-től kezdve nevezettnek III-ik ötödéves korpótléka fejében, tehát a kimutatásban engedélyezett illetményeken felül évi nyolczszáz (800) koronát és évi kettőezer (2000) korona lakpénzt a szokott módon és részletekben, a szabályszerű szolg. díjak levonása mellett, fizessen ki és úgy ezen összegeket, valamint a föntebbiekben folyósított összes járandóságokat is a vallás- és közokt. min. tárcza naplójában kiadáskép számolja el.

Figyelmeztetem az állampénztárt, hogy a most utalványozott járandóságok a f. évi VII. t. cz. rendelkezései alá esnek.

II. Tandíjjutalékok és tandíjkiegészítések.

1. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister rendelete a tanári tandíjjutalékok és tandíjkiegészítések kiutaltványozása tárgyában.

42.597. szám.

A budapesti kir. magy. tud.-egyetem tanácsának.

Folyó évi június hó 1-én 32.498. szám alatt kelt leiratom kapcsán tudomás és további eljárás végett értesítem a tanácsot, miszerint egyidejűleg utasítottam a budapesti IX. ker. állampénztárt, hogy az idemellékelt kimutatásban feltüntetett 215.584, azaz kettőszáz-tizenötezer ötszáz-nyolcvannégy koronát a megjelölt jegyzőkönyvekben a megnevezett tanárok részére tandíjjutalék és tandíjkiegészítés fejében, mostantól kezdve további intézkedésig mindenkor június és december hó 20-án esedékes két egyenlő félévi részletekben kellően bélyegelt nyugtáikra szolgáltatassa ki, és a tárczanaplóban kiadásként számolja el.

Budapest, 1900. évi június hó 15-én.

WLASSICS s. k.

2. Kimutatás a tud.-egyetemi tanárok tandíjjutalék- és tandíjkiegészítési illetményeiről.

(. / a. csatolmány.)

Sorszám	A tanár neve	Tandíj- jutalék		Tandíj- kiegészítés		Összesen	
		kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.
	I. Hittani kar.						
1	Bitá Dezső	3.200	.	.	.	3.200	.
2	Klinger István	1.600	.	.	.	1.600	.
		4.800	.	.	.	4.800	.
	II. Jog- és államtudo- mányi kar.						
1	Lechner Ágoston	3.200	.	2.910	.	6.110	.
2	Hajnik Imre	3.200	.	2.192	.	5.392	.
3	Herczegh Mihály	3.200	.	3.386	.	6.586	.
4	Sággy Gyula	3.200	.	1.526	.	4.726	.
5	Vécsey Tamás	3.200	.	6.146	.	9.346	.
6	Láng Lajos	3.200	.	228	.	3.428	.
7	Antal Gyula	3.200	.	1.214	.	4.414	.
8	Kováts Gyula	3.200	.	.	.	3.200	.
9	Bochkor Károly	3.200	.	578	.	3.778	.
10	Földes Béla	3.200	.	.	.	3.200	.
11	Zsögöd Benő	3.200	.	698	.	3.898	.
12	Nagy Ferencz	3.200	.	412	.	3.612	.
13	Timon Ákos	3.200	.	.	.	3.200	.
14	Mariska Vilmos	3.200	.	.	.	3.200	.
15	Concha Győző	3.200	.	.	.	3.200	.
16	Schwarz Gusztáv	3.200	.	.	.	3.200	.
17	Balogh Jenő	3.200	.	.	.	3.200	.
18	Fayer László	3.200	.	.	.	3.200	.
		57.600	.	19.290	.	76.890	.

Sorszám	A tanár neve	Tandíj- jutalék		Tandíj- kiegészítés		Összesen	
		kor.	fl.	kor.	fl.	kor.	fl.
III. Orvosi kar.							
1	Korányi Frigyes	3.200	.	4.242	.	7.442	.
2	Fodor József	3.200	.	.	.	3.200	.
3	Schulek Vilmos	3.200	.	2.172	.	5.372	.
4	Kézmárszky Tivadar	3.200	.	28	.	3.228	.
5	Tauffer Vilmos	3.200	.	.	.	3.200	.
6	Plósz Pál	3.200	.	.	.	3.200	.
7	Ajtai K. Sándor	3.200	.	.	.	3.200	.
8	Högyes Endre	3.200	.	.	.	3.200	.
9	Kétly Károly	3.200	.	2.242	.	5.442	.
10	Bókay Árpád	3.200	.	2.372	.	5.572	.
11	Tanhoffer Lajos	3.200	.	2.020	.	5.220	.
12	Laufenauer Károly	3.200	.	.	.	3.200	.
13	Klug Nándor	3.200	.	.	.	3.200	.
14	Réczey Imre	3.200	.	.	.	3.200	.
15	Genersich Antal	3.200	.	.	.	3.200	.
16	Pertik Ottó	3.200	.	.	.	3.200	.
17	Dollinger Gyula	3.200	.	.	.	3.200	.
18	Lenhossék Mihály	3.200	.	.	.	3.200	.
		57.600	.	13.076	.	70.676	.
IV. Bölcsészeti kar.							
1	Than Károly	3.200	.	4.924	.	8.124	.
2	Hatala Péter	3.200	.	.	.	3.200	.
3	Lubrich Ágost	3.200	.	.	.	3.200	.
4	Vámbéry Ármin	3.200	.	.	.	3.200	.
5	Gyulai Pál	3.200	.	.	.	3.200	.
6	Ponori Thewrewk Emil	3.200	.	.	.	3.200	.
7	Lengyel Béla	3.200	.	694	.	3.894	.
8	Heinrich Gusztáv	3.200	.	.	.	3.200	.
9	Török Aurél	3.200	.	.	.	3.200	.
10	Scholtz Ágoston	3.200	.	.	.	3.200	.

Sorszám	A tanár neve	Tandíj- jutalék		Tandíj- kiegészítés		Összesen	
		kor.	fil.	kor.	fil.	kor.	fil.
11	Fröhlich Izidor	3.200	.	.	.	3.200	.
12	Báró Eötvös Lóránd . .	3.200	.	.	.	3.200	.
13	Medveczky Frigyes . .	1.600	.	.	.	1.600	.
14	Beöthy Zsolt	1.600	.	.	.	1.600	.
15	Pauer Imre	1.600	.	.	.	1.600	.
16	Ballagi Aladár	1.600	.	.	.	1.600	.
17	Lóczy Lajos	1.600	.	.	.	1.600	.
18	Simonyi Zsigmond . . .	1.600	.	.	.	1.600	.
19	Pasteiner Gyula	1.600	.	.	.	1.600	.
20	Hegedüs István	1.600	.	.	.	1.600	.
21	Lánczy Gyula	1.600	.	.	.	1.600	.
22	Hampel József	1.600	.	.	.	1.600	.
23	Krenner József	1.600	.	.	.	1.600	.
24	Koch Antal	1.600	.	.	.	1.600	.
		57.600	.	5.618	.	63.218	.
I.	Hittani kar	4.800	.	.	.	4.800	.
II.	Jog- és áll.-tud. kar. . .	57.600	.	19.290	.	76.890	.
III.	Orvosi kar	57.600	.	13.076	.	70.676	.
IV.	Bölcsészeti kar	57.600	.	5.618	.	63.218	.
		177.600	.	37.984	.	215.584	.

B)

V. K. M. R.

A promotio sub auspiciis Regis szabályzat, s ill. a kitüntetésre ajánlhatókra vonatkozó szakaszok értelmezése tárgyában.

98.235/899. sz.

A budapesti királyi magyar tudomány-egyetem tanácsának.

M. é. nov. 25-én 2629/1898—99. és 366/1899—900. sz. alatt kelt fölterjesztésére tudomás és további eljárás végett értesitem a tanácsot, miszerint az ünnepléses doktorrá avatásnak (promotio sub auspiciis Regis) legfelsőbb helyen való kieszközlése körül a budapesti egyetem részéről követendő eljárás tárgyában kiadott szabályzat 2-ik szakaszában foglaltakkal össze nem egyeztethető az, hogy a tanács az 1898—1899-iki tanévre szólólag olyan jelölteket is hozzon javaslatba, kik szigorlataikat az 1897/98. tanévben fejezték be.

Tekintettel azonban arra, hogy a tanács az 1898/99. tanévre szólólag csak egy jelöltet tud ajánlani, — az érintett szabályzat szelleme szerint pedig a budapesti tudomány-egyetem összes karainak hallgatói közül két jelölt is hozható javaslatba, — noha mindig és természetesen csak a legutolsó tanévben szigorlatokat tettek sorából: nincs kifogásom az ellen, hogy a tanács az 1898/99. tanévben szigorlatozott egy jelölt mellett az 1897/98. tanévben szigorlatozott két jelölt közül is hozzon sub auspiciis Regis felavatásra egy jelöltet javaslatba.

Felvilágosításképen megjegyzem, hogy a tanácsnak az 1898/99. tanévre vonatkozó javaslatát a promotio sub auspiciis Regis ügyében azért nem fogadtam el az 1898/99. tanévre szólónak, miután már azon tanév elején tétetett, — a szabályzat pedig azt rendeli, hogy a javaslat a tanév végén vagy a jövő tanév elején teendő. Ezen rendelkezésnek az a célja, hogy valamennyien, a kik azon tanévben szerzik meg a jogot a felavatásra, tekintetbe vehetők legyenek a szóban forgó kitüntetésre vonatkozó javaslatnál. A tanács eljárása pedig mindazokat kizárta volna, a kik ezen jogot az 1898/99. tanév folyamán még esetleg megszerezhették volna.

Ezen eljárás tehát az említettekre nézve jogfosztás lett volna, mert a promotio sub auspiciis Regis kitüntetésére, — a mint azt már fönnebb is kijelenttem, — valamely tanévre szólólag csak azok hozhatók a minősítettek közül javaslatba, a kik ugyan azon tanévben nyerték el a jogot a felavatásra.

Hogy olyan valaki hozathassék ezen legfelsőbb kitüntetésre javaslatba, a ki már az elmúlt tanévben tette le utolsó szigorlatát és szerezte meg a jogot a felavatásra: arra Ő cs. és ap. kir. Felségének külön legmagasabb engedélye kérendő ki.

Budapesten, 1900. évi január hó 13-án.

WLASSICS s. k.

C)

V. K. M. R.

**Szolgaállomások betöltésénél a szabályszerű pályázatnak
szükséges kihirdetése tárgyában.**

46.239. szám.

A budapesti kir. magyar tudom.-egyetem Tanácsának!

F. évi junius hó 25-én ad 2083. sz. a. kelt fölterjesztésére, tudomás és további eljárás végett értesítem a Tanácsot, hogy bármely rendes szolgai állás betöltésénél a pályázat kihirdetésétől — miután ezen állásokra az 1873. II. törvénycikk az igazolványos altisztek részére igényjogosultságot biztosít, — nem tekinthetnek el. Ehhez képest a II. számú belgyógyászati klinikánál is a rendes szolgai állás csakis pályázat útján lesz betölthető.

Magától értetődik azonban, hogy a mennyiben az ott levő kisegítő szolga altiszt is volt, s eddigi működésével érdemeket szerzett, ezen körülmények őt más pályázóval szemben előnyben fogják helyezni.

Budapest, 1900 július 11.

A minister helyett:

ZSILINSZKY,

államtitkár.

(Irattári lelet.)

D)

A pesti egyetem 1790. évi fölterjesztése országgyűlési helyfoglalása tárgyában.

FELSÉGES HAZA,

TEKÉNTETES STÁTUSOK!

Öseinknek, és Nemes Hazánk Eleinek szorgalmatos gondviselése, az Ország kebelében, annak érdemes szolgálatyára készitendo Ifjúságnak nevelésére, és az úgy nevezett fővebb, 's arra vezérlő Tudományokban való gyakorlására, már hajdan ezen Univesitáft fundálta, 's rendelte, mellyet bódog emlékezetű Felséges Királyné Afzonyunk *Mária Theresia* ugyan azon nagy érdemű Hazafiainak, a' kik ezen Universitásnak mint egy fundamentom követ vetették, fzándékának tökéletesebb véghez vitelére, de egyfser 's mind maga Anyai szorgalmatoskodásának-is tellyefítésére, 's bizonyosságára nem tsak ujonnan rendbe hozott, hanem hogy annál bizonyosabb örökséget, és az Ország hasznára tzelező gyarapodáft nékie szerezzen, 1780-dik Esztendőben Bóit más havának 25-dik napján kegyelmessen ki-adott Donationális Privilégiumával meg-erőfitteni méltóztatott, a' midőn az Egyházi hatalommal el-ofzlatott Jefus Tárfasága által birott egéfsz Turóczy, és fél Bozoky Præpoftságokkal, fött azokon kívül Földváry, és Péts-Várady Apaturságokkal, ezekhez tartozandó Jófságokkal, örököfsen, és meg-másolhatatlanul meg-ajándékozta.

És ugyan ezen Felséges Afzonyunk Királyi adománya Hazánk Törvényeinek nyilvános rendeleseiben gyökereztetik, mivel 1548-dik Efstendőnek 12-dik és 1550. 19-dik Tzikkelyeiben a' Nemes Hazának hasznára úgy rendeltetik: hogy az el-pufztult, és el-hagyatott Egyházaknak, Káptalanoknak, Konventeknek, Klastromoknak Jószágai az Oskolák fel-állítására, és az Ifjúság nevelésére rendelt tudós Tanítóknak illendő tartására forditassanak, a' mellyek még akkoriban fenn álló Jefus Társaságának-is második Rudolph, és második Ferdinánd Királyok által ugyan azért egyedül, hogy az Oskolákat rendbe vévén az Ifjúságot tanítsák; a' Nagy-Szombati Univerfitásnak pedig, a' mint 1769-dik Efstendőbéli Felséges Afzonyunk más foundationális Levele bizonyította, a' végre adattattak, hogy több különbféle hasznos Tudományoknak részei-is Egyházi, és világi tudós Férfiak által tanittassanak.

Erre való nézve bátorkodik ezen Univerfitás-is a' Felséges Hazánál, és tekéntetes Státusoknál esedezni, hogy Királynénk törvényes adakozása által ezen Proepostságokkal, és Apaturságokkal bíró Tagját a' Felséges Haza, és Tekéntetes Státusok Kebeleiben bé-venni; és valamint a' Jefus Társaságának 1715-dik Efstendőnek 73-dik Tzikkelye szerént akkoriban tartott Ország-Gyűlésében azon okbúl, hogy a' Hazabéli nevendék Ifjúságának tanításában foglalatoskodott, és Proepostsághoz tartozandó Jószágokat birt, helye, és voksa vólt, ugy e mostani Univerfitás követyeinek-is, a' mely Donationális Privilegiumára nézve-is egy valóságos Nemes Gyülekezetet téfzen, illendő helyet, és vokst engedni méltóztassanak.

Felséges Haza, és Tekéntetes Státusok tudgyák

azt 1715-dik Efztendőnek 73-dik Tzikkelyébül: hogy a' Scotufoktól nevezett Aufztriai Benedictinusoknak, fizinte úgy az Morvai Lukabéli Præmonstratenfeseeknek tsak ugyan azért vagy on helye, és voksa az Ország-Gyülésében: hogy amazok a' Telki Apaturságot, ezek pedig az Váradí hegyröl nevezett szent Iftvány Præpostságát birják. Ha tehát illetén Idegeneknek ezen Jufs meg-adatott, hogy ne lehetne annál nagyobb bizodalma ezen nemes Univerfitásnak-is, a' mely nem tsak ollyatén Apaturságokat, 's Præpostságokat-is bir, és mind polgári, mind büntető Jurisdictionja Privilegiumának rendi, 's értelme fzerént vagy on, de azon kívül Hazának Tagja-is, nagyobb részröl Nemes Férfiakbül, vagy Indigenákbül áll, honnyai Ifjúsnak ország hasznára, 's dütsöfségére való nevelésében foglalatoskodik, és mindennémü hasznos Tudományokat az 1723-dik Efztendőbéli 70-dik tzikkelynek rendelése fzerént, a' mellyek más külső Univerfitásokban-is tanittatni szoktak, magában foglal, ezen törvényes kérését a' Felséges Hazátul és Tekéntetes Státusoktól valósággal reménleni.

Nem de Angliának Oxoniai, és Kambridkiaí Univerfitásai közönséges jónak elő mozdítása végett a' Londoni Parlamentumnál két követet tartanak? Több nevezetes Europabéli Nemzetek-is mutatnak illyen példákat. Miért nem lehetne tehát ezen Nemes Magyar Univerfitásnak-is a' Felséges Hazának (a' melly akár szabadságára, akár Népének nemes indulattyára nézve Angliának utánna nem tétethetik) faját Tagjaihoz való kegyefségében, és hajlandóságában reménységét helyheztetni? hogy ezzel-is némelly külső Nemzetekkel el-hitethesse, hogy Országunkban-is a' Tudományoknak, és Tudósoknak ollyas betse vagy on,

a' mellyel más Országok, 's Nemzetek annyira ditsekednek.

De ellenben a' Tudományoknak nem kis tsorbulására, és hátra maradására lenne, ha a' Felséges Haza maga-is az Ország dolgainak el-intézésére, 's boldogítására illy fzerentsés epochában öfzve gyűlve, a' Tudományokhoz ezen kérésünkkel egyező megbetsülésben-is magát kegyesnek nem mutatná; mert valóban innend eredhetne: hogy üdö jártával sem valamire való ember, ha az Tudományokat, és Tudósokat el-hagyatva látná, tanításra, vagy Tudományok terhes munkálkodására magát nem adná, sem pedig ha ne talántán azoknak mélyebb vizsgálására, és az Ifjúsághoz való buzgóságából magát tanításra adta vólna-is, állhatatofsan több üdeig az ilyen hivatalba meg-maradni nem kívánna, a' melly (mivel bizonyára értéket nem fzeréz) ha leg-alább érdemet, és betset reája nem terjesztene.

Ezen föllül azt-is reménli ezen nemes Univerfitás, hogy a' Felséges Haza ugyan e mostani öfzve gyűlésében az Ifjúság nevelésére, és Tudományok gyarapítására nézve-is fog hafznos rendeléseket tenni, a' mellyeknek el-intézésére, ugy gondollya, hogy maga részérül-is igaz Hazafiságot fzerető vélekedéseivel, követségben küldendő Férfiaik által a' kik életeknek nagyobb részét ugyan az Ifjúság nevelésében, és a' Tudományok előmozdításában el-töltötték, talán nem kevés hafzonnal fzolhatna, 's voksolhatna.

Mivel tehát ezen alázatos kérése az Univerfitásnak mind Törvényben, mind pedig Felséges Haza Magzatinak jövendőbéli hafznában helyheztetik, birtokos Jufsai, és Privilegiumai férelme nélkül nem-is

kételkedhetik kegyelmében a' Felséges Hazának, és Tekéntetes Státusoknak; azért tovább-is újítván kérését minyájan mély alázatofsággal való tisztelettel kívánunk maradni

A' FELSÉGES HAZÁNAK,

és

TEKÉNTETES STÁTUSOKNAK

Pesten Sz. Iván havának 27-dik

Napján 1790-dik Elztendőben.

alázatos hivei

A' Fő-Tudományoknak Pesten lévő

Magyar Univerfitáfsa.

